

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier
Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap

MKV: M12, VT 2010, Magisteruppsats, 15 hp

Medieringen av mäns ätstörningar i svensk dagspress

Författare: Micaela Strömbäck

Handledare: Helena Sandberg

Examinator: Tobias Linné

Abstract

Titel: Medieringen av mäns ätstörningar i svensk dagspress

Författare: Micaela Strömbäck

Avdelning: Institutionen för kommunikation och medier
Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds Universitet

Termin och kurs: Vårterminen 2010, MKV: M12 Magisteruppsats, 15 hp

Handledare: Helena Sandberg

Examinator: Tobias Linné

Syfte och frågeställning: Uppsatsen syftar till att problematisera bilden som ges i medierna av manliga ätstörningar samt att öka förståelsen för mediernas betydelse när det gäller att erbjuda medborgarna information om en specifik hälsoproblematik. De två huvudfrågorna för uppsatsen är följande: Hur stor andel av artiklarna om ätstörningar handlar om män respektive kvinnor? Hur gestaltas mäns ätstörningar i svensk dagspress?

Metod och material: Uppsatsen utgår från två olika metoder; en kvantitativ undersökning av dagspressartiklar och med en kvalitativ innehållsanalys, där det görs en närläsning av tidningsmaterialet. Materialet i uppsatsen utgår från 200 artiklar som tagits från sex olika dagstidningar under en tidsperiod som sträcker sig från 1992-10-15 till 2010-04-19.

Resultat och slutsats: Övervägande visade undersökningen att männen var överrepresenterade i rapporteringen om ätstörningar i förhållande till hur många som insjuknar. Ätstörningar i artiklarna gestaltades ofta som ett utseendeproblem hellre än en hälsorisk, och framställdes ofta som en kvinnlig sjukdom. Den fördes ingen närmare debatt eller några diskussioner om ätstörningsproblematiken; innehållet var mest entydigt och homogent.

Nyckelord: ätstörningar, hälsokommunikation, dagspress, innehållsanalys, genus

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Problemdiskussion.....	6
1.2 Syfte och frågeställning.....	7
1.3 Definitioner.....	8
1.4 Tillvägagångssätt.....	9
1.5 Disposition.....	9
2. Tidigare forskning.....	9
Sammanfattning	13
3. Teoretiska perspektiv.....	13
3.1 Genus.....	13
3.2 Agenda setting.....	15
3.3 Tystnadsspiralen och medielogik.....	15
3.4 Mediedramaturgi, stigmatisering, makt och diskurser.....	16
4. Metod.....	18
4.1 Vetenskapsteoretiska ställningstagande.....	18
4.2 Urvalsförfarande.....	19
4.2.1 Tidningsurval.....	19
4.2.2 Pilotstudien.....	20
4.2.3 Den fullvärdiga studien.....	21
4.3 Konstruktion av kodschema och kategorier.....	22
4.3.1 Tillvägagångssätt.....	22
4.3.2 Kodschemats utformning och variabelernas värden.....	22
4.4 Metodkritik	24
5. Analys.....	24
5.1 Kvantitativa resultat.....	25

5.1.1 Rapporteringens omfattning.....	25
5.1.2 Artikelstorlek.....	27
5.1.3 Plats i tidningen.....	28
5.1.4 Typ av ätstörning.....	29
5.1.5 Artikeltyper.....	29
5.1.5.1 Opinionsbildande artiklar.....	29
5.1.5.2 Allmänna nyhetsartiklar.....	30
5.1.6 Aktörer.....	32
5.1.7 Bakomliggande orsaker.....	33
5.1.8 Lösningar och hjälp.....	34
5.2 Kvalitativa resultat.....	35
5.2.1 Opinionsbildande artiklar.....	36
5.2.2 Allmänna nyhetsartiklar.....	37
5.2.3. Aktörer.....	39
5.2.3.1 Forskare och andra experter.....	39
5.2.3.2 Person med ätstörning.....	41
5.2.3.3 Kändisar.....	42
5.2.4 Bakomliggande orsaker.....	43
5.2.4.1 Mediernas gestaltning.....	43
5.2.5 Lösningar.....	44
5.2.5.1 Mediernas informationsansvar.....	45
5.2.5.2 Mer information och forskning.....	46
6. Slutdiskussion.....	47
Förslag till vidare forskning.....	50

Referenslista

Bilaga 1 Kodschema

Bilaga 2 Tabeller

1. Inledning

Medierna har en viktig uppgift att informera det svenska folket om hälsofrågor, en information som får en betydande roll för människors hälsa och livsstil. Mediernas sätt att behandla hälsoproblem påverkar människors syn på, förståelse för och utveckling av hälsa och ohälsa (Sandberg, 2005). En negativ aspekt av informationsflödet i medierna är att det generellt finns ett överflöd av hälsoinformation av relativt låg kvalitet. Detta bidrar oundvikligen till att förvirra och vilseleda hälsovårdskonsumenter och sänker kvaliteten på de hälsovårdsval de gör. Detta kan åtgärdas med hjälp av hälsokommunikationsforskare som skapar tillgång till relevant hälsoinformation, vilket ger konsumenterna hjälp att identifiera bästa vägen till förändring och till en ny livsstil. Detta bidrar i förlängningen till att främja folkhälsan i samhället (Kreps, 2001; Thomas, 2006; Dutta, 2008).

Medierna har en central roll i människors liv, och det är svårt att inte bli påverkad av det som publiceras (Sandberg, 2005). De skönhetsideal som råder och presenteras i medierna idag är unga, vackra, smala och ”perfekta” kroppar och dessa vill många, oavsett ålder och naturliga förutsättningar, efterlikna. Mediernas rapportering kring skönhet och utseende framställer konceptet att ett vackrare utseende ger mer fördelar, både i yrkeslivet och privat (Patzner, 2006). Mediebudskapen ligger till grund för människors identitetskapande. I ett konsumtionssamhälle med ett överflöd av information och bilder som visar det smala skönhetsidealet är hälsofaktorn ”att se bra ut och att må bra”- att underhålla kroppen - ett säljande koncept i medierna. Mediernas koncept handlar alltså om att smalhet är förknippat med hälsa (Featherstone et. al., 1991; Featherstone, 1994; Bauman, 2007).

Det finns en risk för att alltför ensidiga föreställningar i medierna leder till ohälsa och otillfredsställelse hos människor. Mediernas exponering av skönhetsideal kan leda till missnöje med kroppen, en felaktig kroppsuppfattning, bidra med dålig självkänsla och allvarliga sjukdomar såsom exempelvis ätstörningar (Featherstone, 2000; Featherstone et al., 1991). Personer med ätstörningar fixerar sig vid de bilder medierna publicerar och drivs av en strävan att se ut som idealet (Kalodner, 2003). Människors kroppsuppfattning spelar en stor roll för hur deras psykiska och fysiska hälsa utvecklas (Smolak & Thompson, 2009). För personer med ätstörningar blir svälten en slags trygghetsfaktor. Medierna kan på ett negativt sätt ge dem känslan av att vara någon i den mån de efterliknar medieidealen (Hiller, 2000).

Ätstörningar medför allvarliga hälsorisker och utgör en av de högsta dödlighetsfaktorerna när det gäller psykiska störningar där 20 % av de som insjuknar får en dödlig utgång.

Ätstörningar är inte alltid synliga, vilket gör dem svåra att upptäcka och diagnostisera, ofta kan det vara för sent innan den sjuke får hjälp (Giordano, 2006). Ätstörningar kan skapa isolering, depressioner och i vissa fall framkalla självmord. Inom 12 år begår 15 % med sjukdomen anorexi självmord (Palme, 2010). I Sveriges befolkning är det ca 100 000 personer som får någon typ av ätstörning varje år (KÄTS, 2010). Enligt en folkhälsorapport från Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen (2009;1993) så är 90–95 % av de som drabbas av ätstörningar kvinnor och 5–10 % män. I och med att ätstörningar kategoriseras som ett kvinnodominerat beteende är det svårt att upptäcka beteendet hos män och pojkar och samtidigt svårt att få män och pojkar att söka hjälp (Folkhälsorapport, 2009; Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen, 1993; Patzer, 2006). Min uppsats kommer att fokusera på mediernas rapportering kring främst mäns ätstörningar och till viss del kvinnors ätstörningar.

1.1 Problemdiskussion

Anorexi är nästan tio gånger vanligare bland kvinnor än bland män. I åldersgruppen 12– 25 år är det 0,2–1 % av kvinnorna och 0,1 % av männen som får sjukdomen (Folkhälsorapport, 2009). Männens ätstörningar tillhör oftast kategorin UNS (utan närmre specifikation), som är tre till fyra gånger vanligare än anorexi och dit räknas bl.a. megarexi. I och med detta är det svårt att hitta specifik statistik om mäns ätstörningar. Ätstörningar, vare sig det handlar om anorexi eller megarexi, är allvarliga sjukdomar som inte får försummas.

Trots att ätstörningar anses vara en kvinnlig sjukdom där ca 90 % av fallen är kvinnor finns det så långt tillbaka som 1689 beskrivna ätstörningsfall hos män, vilket framgår av Richard Mortons rapport "*Miss Duke*" (Clinton & Norring, 2002). Män har under det senaste årtiondet kommit i kapp kvinnor när det gäller missnöje med sitt utseende och besatthet av ständig förbättring av sitt utseende (Pope et. al., 2000; Johansson, 1998; Smolak & Thompson, 2009; Clinton & Norring, 2002). Det handlar ofta om att männen är missnöjda med sin muskelmassa, men det finns även många som får fettfixering och därmed en ätstörning som t.ex. anorexi (Pope et. al., 2000; Johansson, 1998; Smolak & Thompson, 2009; Watson, 2000). Psykologerna Marc Mishkind och Judith Rodin, experter på kroppsuppfattning, visade i en studie att 95 % av universitetsstuderande män i USA var missnöjda med någon del av sin kropp och sitt utseende. Istället för att nöja sig med att träna för att må bra eftersträvar många en perfekt kropp enligt rådande skönhetsideal, där varje millimeter av kroppen kontrolleras (Pope et. al., 2000; Johansson, 1998). I dagens

exploatering av orealistiska utseenden blir det svårt för män liksom för kvinnor att vårda sina kroppar på ett hälsosamt sätt (Johansson, 1998). Pressen är stor redan i tidig ålder. Det räcker att titta på leksaker som produceras idag. Det är tuffa vältränade actionfigurer med ett ”sexpack” på magen (Pope et al, 2000; Meurling, 2003).

Det finns många tabun kring ätstörningar bland män. Många män vågar inte erkänna eller vill inte visa att de lider av någon sorts ätstörning, bl.a. pga. att sjukdomen är kvinnodominerad. Detta leder till att problemen inte rapporteras eller uppmärksammas och att det finns ett stort mörkertal (Pope et. al., 2000; Clinton & Norring, 2002).

Det finns en risk, då kvinnor är den dominerande parten i detta område, att männen blir underrepresenterade. Männens perspektiv får inte försummas i det mediala utrymme som krävs för att informationen ska bli användbar (Smolak & Thompson, 2009; Pope et. al., 2000). Det är även viktigt att innehållet som presenteras är på samma analytiska och informativa nivå som den som vinklas till eller vänder sig till kvinnor; bristande innehåll försvårar för sjuka att få den hjälp de behöver. Männen bör få möjlighet till information om ätstörningar och var de kan få hjälp på samma vis som kvinnor, så att tabun och stigmatisering av sjukdomen kan motarbetas, samt att fler söker hjälp. Det är viktigt att genusaspekten uppmärksammas i mediernas rapportering så att det kan ske en mer jämlik gestaltning av män och kvinnor i hälsorelaterade ämnen (Hammarström & Hensing, 2008; Jarlbro, 2006;2004). På så vis kan det ske en förbättring av folkhälsan och en mer hälsosam agenda kan träda i kraft (Schiavo, 2007).

1.2 Syfte och frågeställning

Mitt syfte med denna uppsats är att få en ökad förståelse för mediernas betydelse när det gäller att tillhandahålla medborgarna information om en specifik hälsoproblematik. Jag vill med min undersökning problematisera bilden som ges i medierna av manliga ätstörningar. Är det en rättvisande bild eller bidrar den till att upprätthålla tabun? För att få en förståelse för detta kommer jag att jämföra hur mäns och kvinnors ätstörningar gestaltas samt hur mycket utrymme de får i svensk dagspress. Fokus i uppsatsen kommer att ligga på rapporteringen om mäns ätstörningar och rapporteringen om kvinnors ätstörningar kommer att fungera som ett jämförande material. Min utgångspunkt i uppsatsen är normativ, en fodring om hur något bör vara, och i detta fall att medierna i demokratiska system bör spegla mäns och kvinnors ätstörningar på ett rättvisande sätt.

Uppsatsen kretsar kring två huvudfrågeställningar med flera underordnade frågor. Frågorna är följande:

- Hur stor andel av artiklarna om ätstörningar handlar om män respektive kvinnor?
- Hur gestaltas mäns ätstörningar i svensk dagspress?
 - I vilken typ av artikel nämns de?
 - På vilken plats i tidningen återfinns de?
 - Vilka aktörer kommer till tals och hur gestaltas de?
 - Vilka bakomliggande orsaker nämns och hur gestaltas de?
 - Vilka lösningar presenteras och hur gestaltas de?

1.3 Definitioner

Nedan kommer definitioner av de ätstörningar jag valt att fokusera på i min undersökning att ges.

Det finns personer med störningar i sina matvanor som kan ge dem problem, men som trots det inte kan betraktas som ätstörningar. Nedan följer emellertid kriterier för och definitioner av sjukdomarna.

Anorexia nervosa, betyder ordagrant nervös aptitlöshet (Clinton & Norring, 2002).

Sjukdomen innebär att en person håller sin kroppsvikt på mindre än 85 % av den förväntade vikten i förhållande till ålder och längd och har en rädsla för att gå upp i vikt trots sin undervikt. Personen har en snedvriden självbild avseende vikt och form, en låg självkänsla och en förnekelse av sin kroppsvikt (DSM-IV-TR, 2000).

Megarexi. Många anser att megarexi antingen ska klassas som den manliga anorexian eller inte som en ätstörning alls. Megarexi är mer inriktat på träning än t.ex. anorexi, men har lika stor koncentration kring maten. I samband med en önskan om att bli större och mer muskulös kan den ses som en omvänd anorexi (Hitt, 1997). Megarexi har en mer komplicerad bild än enbart ätande, i många fall förekommer det i samband med brukning av kosttillskott och anabola steroider. Liksom anorektiker har personer med megarexi en snedvriden kroppsuppfattning. Megarexi brukar framträda som en manlig sjukdom, men förekommer även hos kvinnor, främst hos kroppsbyggare (Pope et. al., 2000; Pope et. al., 1993).

1.4 Tillvägagångssätt

Jag har valt att använda mig av en kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys till min undersökning. Omfattningen av undersökningen uppgår till 200 artiklar från svensk dagspress utvalda från sex olika tidningar, nämligen *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen*, *Göteborgs Posten*, *Svenska Dagbladet* och *Sydsvenskan*. För att koda och analysera empirin och skapa tabeller har jag använt mig av statistikprogrammet *SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)*.

1.5 Disposition

Uppsatsen består av sex kapitel. I kapitel ett ges en inledning inrymmande motiven till mitt ämnesval, därefter definieras centrala begrepp, följt av problemdiskussion där jag för resonemang kring problematiken kring mäns utseende och ätstörningar och ytterligare motiv för mitt ämnesval, därpå beskrivs syfte och frågeställningar, tillvägagångssätt och disposition. I kapitel två redovisas tidigare forskning, som ett underlag för min undersökning. I kapitel tre skisseras uppsatsens teoretiska perspektiv. Kapitel fyra är ett metodkapitel och här presenteras mitt val av metod, urval, tillvägagångssätt samt kodschemats utformning och även studier som gjorts som jag inspirerats av. Därpå följer kapitel fem som redovisar undersökningens resultat och analys av detta. Slutligen förs i kapitel sex en slutdiskussion som sammanfattar min undersökningens mest centrala resultat och slutsatser, med en koppling till syftet och frågeställningen. Därpå presenteras förslag till framtida forskning. Utanför uppsatsens kapitelindelning tillkommer en källförteckning och två bilagor.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare studier av relevans för forskningsproblemet kroppsutseende i medier och om olika hälsoaspekter i dagspressen ur ett genusperspektiv.

Tre forskare, Michele Olson, Michael Ecco, och Hank Williford, gjorde i slutet av 2009 en studie vars syfte var att undersöka oron kring kroppsuppfattningar hos unga män och även se vilka kroppsområden oron var relaterad till. Forskarna använde sig av 60 unga män med en genomsnittsålder på 22,8 år med olika längd, vikt och BMI. Studien utfördes på ett universitet i sydöstra USA och genomfördes med hjälp av ett kvalitativt frågeformulär som innehöll följande mätmetoder: *Eating Disorder Inventory-2 Body Dissatisfaction sub-scale (EDI-BD)*,; *the Muscle Appearance Satisfaction Scale (MASS)*; den sista metoden bestod av teckningar av

kroppssiluetter. Resultatet av denna studie visar att ca 18 % löpte en ökad risk att bli missnöjda med sin kropp eller att utveckla en ätstörning. Dessa resultat var viktiga för forskarna därför att denna studie var en bland de första att analysera kroppsuppfattningar hos manliga icke-atleter. I studien fördes även en diskussion om skillnaden mellan kvinnor och män och deras kroppsuppfattningar. Den fysiska och psykiska fixeringen män har på sina kroppar har delvis sitt ursprung i synen på olika statusgruppers livsstilar och delvis trycket från mediernas exponering av hur en man ska se ut. Detta inkluderar bl.a. manliga modeller och fitnessmodeller som pryder tidningars mittuppslag, men även manliga leksaker såsom actionfigurer. Olson, Ecco och Williford poängterar att det finns alldeles för lite information kring mäns kroppsuppfattningar och problemen kring det, och för lite förståelse och kunskap kring männens oro över sin kropp. Resultaten från studien, visade att det fanns en önskan hos männen att ha mer muskler och mindre fett och att ämnet bör bli mer uppmärksammat för att förse allmänheten med information och råd om hur man kan få hjälp (Olson, et al. 2009).

Arnold E. Andersen, läkare, och Lisa DiDomenico, utförde en undersökning där de antog att skillnaden kring förekomsten av ätstörningar mellan män och kvinnor skulle stämma överens med en liknande skillnad i sociokulturella normer som uppmuntrar smalhet. Därför valde de att göra en innehållsanalys av reklam och artiklar som gynnar viktminskning och kroppsformsförändring i de 10 mest populära tidningarna, *Sports Illustrated*, *Playboy*, *Newsweek*, *National Geographic*, *Rolling Stone*, *Penthouse*, *Life*, *Field and Stream*, *Jet*, och *Gentlemen's Quarterly*, som läses av unga män och kvinnor i åldersgruppen 18 till 24 år. Studien visade att de tidningar som var mest lästa av kvinnor innehöll mer än tio gånger fler artiklar och reklam kring viktminskning, dieter och anorexi, än de tidningar som var mest lästa av män. I de tidningar som var mest lästa av män var männen däremot utsatta för incitament att ändra kroppsformen i förhållande till att förlora vikt. Studien stödjer deras antagande och de menar att det är tänkbart att ett samband existerar mellan sociokulturella normer som uppmuntrar smalhet och förekomsten av ätstörningar. Andersen och DiDomenico för en diskussion där de menar att det finns mycket forskning och undersökningar kring det kvinnliga skönhetsidealet, dess framställning i medierna och vilka hälsoproblem detta medför, t.ex. ätstörningar och kroppsmissnöje. Däremot har det manliga kroppsidealet fått för lite uppmärksamhet och när de väl får uppmärksamhet har det varit "extrema" utseenden som synts, vilket de menar kan komma att bidra till missnöje med kroppen och tillföra någon form av ätstörning. Individerna möter ideal som anses vara det mest attraktiva och som får flest sociala fördelar (Andersen & DiDomenico, 1992). Trots att denna studie är från 1992 då

hälso- och fitnessstilar inte fanns i lika stor utsträckning som idag, de har successivt ökat med tiden, föreslog Andersen och DiDomenico att framställningen av reklam och innehållet av artiklar publicerade i medierna spelar en viktig roll för hur män och kvinnors syn på kroppsideal blir och hur de väljer att ta ställning till det.

Det finns en studie (1993) som gjordes kring megarexi som fick namnet *Anorexia nervosa and "reverse anorexia" among 108 male bodybuilders*, och utfördes av Harrison G. Pope, professor i psykiatri vid Harvard University och hans kollegor David L. Katz, docent i folkhälsa på Yale University och J.I. Hudson. Studien gjordes 1993 och syftet var att ta reda på om det förekom anorexi hos kroppsbyggarna. Resultatet visade att det fanns kroppsbyggare som led av sjukdomen. Forskarna upptäckte även en annan åkomma, vilken de kom att kalla *reverse anorexia* (omvänd anorexi), men som senare fick namnet *muskeldysmorf*, mera känt som *megarexi*. Tillståndet påminde om anorexi, men skillnaden var att kroppsbyggarna såg sig som omuskulösa, små och smala, hade en skev självbild och ett lågt självförtroende (Pope et al, 1993).

I en annan studie från 2007, gjord av Katherine Clegg Smith och Sarah K. O'Hara, utfördes en analys av ett års täckning av ätstörningar i dagspressen i USA. De menar att experter inom ätstörningsområdet ser anorexi och bulimi som en psykisk störning med genetiska och sociala rötter, medan allmänheten ser ätstörningar som en manifestation av personliga och sociala problem. Detta kan göra att tillgängligheten till behandling begränsas, varför de anser att det är viktigt att undersöka USA:s dagspress som en viktig faktor till effekten av allmänhetens uppfattning av ätstörningar. Resultatet visade att 48 % av artiklarna som analyserade ätstörningar förekom i konst- och nöjessektionerna. De berörde främst unga vita kvinnor. I 8 % av artiklarna diskuterades behandling och återhämtning inom en medicinsk kontext. Trots att det främst var kvinnor som diskuterades i samband med ätstörningar fanns det exempel med män och pojkar på ca 10 %, vilket Clegg Smith och O'Hara menar inte motsvarar den reella förekomsten bland män. Ofta rapporterades inte ens männens problem. Om det enbart rapporteras kring kvinnor misslyckas dagspressen att utmana en uppfattningsförmåga som kan bidra till att männen inte blir tilldelade en diagnos (O'Hara & Clegg Smith, 2007).

I en studie gjordes en innehållsanalys av artiklar i 42 stycken populärtidningar, under en period på fem år. Analysen hade som hypotes att undersöka om anorektiker skulle bli mer uppmärksammade än bulimiker pga. av deras överensstämmelse med det tunna

skönhetsidealet som projekteras i västvärldens media. Studien bekräftade hypotesen. Resultatet visade att en majoritet av innehållet inkluderade vita unga kvinnor, närmare bestämt 96 %, medan enbart 3 % inkluderade män, vilket tydde på en underrepresentation. Det föreslås i studien att artiklar i populärtidningar tenderar att fokusera enbart på extremt smala lidande personer med ätstörning och enbart fokusera på personens period som sjuk. Inga artiklar nämnde något om personens hälsa eller tillfrisknande (Inch & Merali, 2006).

En undersökning gjordes kring innehållet av artiklar och annonser i tidningarna *Men's Health* och *Men's Fitness* mellan åren 1999 till 2003. Resultatet visade att artiklarna och annonsernas innehåll tenderade att fokusera snarare på utseende i form av muskulatur, låg procentandel kroppsfett, skönhet och stil, än på fitness, fysisk prestation och hälsa. Att nå ett muskulöst utseende, hellre än att förbättra hälsan, var huvudämnet i innehållet. Istället för att vid något tillfälle inkludera en person med ett normalt utseende utan vältränad mage eller extremt lite kroppsfett var det enbart fitnessmodeller som prydde reklambilderna. Diskussioner fördes i undersökningen att mer forskning behövs för att förstå de effekter som dessa tidningar, artiklar och annonser får på män (Peixoto Labre, 2005).

I en spansk artikel med titeln *Gender and health in the daily press*, gjorde Gemma Revuelta, Inma Alonso, Sonia Tomás, Marcela Guerrero och Izabella Rohlfs, alla forskare inom det medicinska området på olika universitet i Spanien, en undersökning för att skapa en förståelse för pressens roll i kommunikationen kring genus och hälsofrågor. Studien bestod av fem dagstidningar i Spanien mellan åren 1997 och 2001. Analysen visade att det fanns en ojämn spridning i dagstidningarna ur ett genusperspektiv inom tre aspekter. Den första aspekten inkluderade de huvudsakliga befattningarna inom dagstidningen, där 67 stycken var män och 4 var kvinnor av de 71 huvudsakliga befattningarna. Den andra aspekten handlade om skribenterna bakom artiklarna om hälsofrågor där 38,8 % handlade om kvinnor och även var skrivna av en kvinnlig journalist medan 61,2 % var om män och gjorda av en manlig journalist. Den tredje aspekten handlade om omnämnda informationskällor där 81,43 % kom från män och 17,77 % från kvinnor. I de 120 hälsofrågor som undersöktes under studiens period var det enbart 20 som nämnde kvinnor. Ur undersökningen framgick det att det fanns olikheter i hur man diskuterar hälsofrågor när det gäller män respektive kvinnor både i språket och i ansatsen. De ämnen som togs upp i samband med kvinnor var sterilisering, sexuell och fertil hälsa, inkontinens, skönhet och misshandel. De hälsofrågor som däremot diskuterade män handlade främst om hälsa ur ett positivt perspektiv, där frågor kring utseende eller vikt

inte diskuterades alls, utan istället fördes det mer diskussioner kring fitness och kost (Revuelta et.al., 2004).

Den tidigare forskning som jag presenterat ovan visar sammanfattningsvis att männen i USA är underrepresenterade vad gäller rapportering kring ätstörningar och utseende/skönhetsfrågor i dagspress och populärpress, missnöjda med sina kroppar och har tendens att utveckla ätstörningar. Männen är pressade från mediernas exponering av hur en man ska se ut och av manliga modeller. Forskningen visar även att medierna framställer enbart muskulösa utseenden och ”extrema” utseenden istället för ”normala”. Utöver detta så framställdes utseende och ätstörningar sällan i samband med hälsa. Undersökningarna fokuserade mer på utseende än på hälsa. Det förekom en tydlig skillnad i rapporteringen kring män respektive kvinnor i samband med ätstörningar och missnöje med kropp och utseende. Flera av forskarna kom även fram till att det behövdes mer information och forskning kring främst mäns kroppsuppfattningar och problem relaterat till detta, det manliga kroppsidealet och dess brist på uppmärksamhet i medierna så att råd och hjälp kan nå ut. Utifrån denna konklusion tycker jag det är intressant att undersöka hur mäns ätstörningar gestaltas i svensk dagspress och hur stor andel av rapporteringen i dagspressen de får. Jag tycker även att det är intressant att titta på om männen verkligen är underrepresenterade i Sverige och om ätstörningar gestaltas som ett hälsoproblem eller om ätstörningar även är utseenderelaterat i Sverige.

3. Teoretiska perspektiv

För att kunna tolka, analysera och förstå undersökningsmaterialet i min uppsats har jag använt mig av de teorier som följer nedan.

3.1 Genus

Den allmänna uppfattningen om genus är att det handlar om skillnaden mellan män och kvinnor. Simone de Beauvoir (1986) och Judith Butler (2006) menar dock att ingen är man eller kvinna per automatik utan att vi *görs* till man eller kvinna. Män och kvinnor måste hitta sin egen genusidentitet, sin plats och tillhörighet i samhället. Det finns maskulina kvinnor likväl som det finns feminina män (de Beauvoir, 1986; Butler, 2006). Kön och genus är centrala begrepp inom genusforskningen och har även en plats i medievärlden. För att få grepp om dem kan man enkelt säga att genus betecknar det sociala könet dvs. föreställningen

om kategorin man respektive kvinna som sociala konstruktioner. Medan begreppet kön innebär biologiskt kön (Connell, 2009; Rendell et. al., 2000).

Det finns en viss skillnad mellan begreppen genusidentitet och genusroll. Identiteten står för att identifiera och acceptera sig själv som man eller kvinna medan rollen är det beteende som är typiskt associerbart med män eller kvinnor (Brannon, 2008). Diskussioner kring genus och samhället betonar en dikotomi, där det som anses manligt respektive kvinnligt hålls klart åtskilt dvs. det som anses manligt placeras som norm och ideal och anses mer ”värt” än det som betraktas som kvinnligt. Att det förekommer jämlikhet och jämställdhet mellan män och kvinnor är viktigt. De har båda samma rättigheter och rätt till lika mycket utrymme i samhället. Detta är dock inte alltid något som uppfylls, inte minst i mediernas rapportering (Angelfors & Schömer, 2009).

Att medierna har en delaktighet i formandet av genusidentiteter och genusroller är en självklarhet. Medierna kan bidra med inläring och acceptering av normer och värderingar. De kan även *forma* hur vi ska tänka och tycka kring genus som ett förväntat beteende och som social roll. Förutom medierna skapas genusidentiteter och genusroller dels utifrån samhällets förväntningar, normer och sociala konstruktioner, utifrån familj, vänner och arbetskamrater, men även utifrån individen själv. Det som är lockande med att inneha en viss identitet eller roll är att man får sin självbild bekräftad och att man kan känna sig delaktig och trygg. Parallellt blir man ett offer eller ett föremål för föreställningar om stereotyper och ens självkänsla och självständighet att skapa en egen identitet blir lidande (Hall, 2007; Brannon, 2008).

Medierna producerar information kring skönhet, ideal, utseende, mat, dieter, sport, arbete etc. och denna information struktureras utifrån de genusidentiteter och genusroller som finns. Detta leder till att medierna blir en central del av de sociala processer som formar mäns och kvinnors utseende (Connell, 2009). Genusstereotyper i medierna har ofta en tendens att vara både deskriptiva dvs. beskriva hur den typiska mannen eller kvinnan är, och preskriptiva, dvs. beskriver hur män och kvinnor bör vara. I dessa båda kategorier är det i princip alltid män som är atletiska, mer aktiva, kontrollerande, intar ledarrollen, har känsla för affärer, hög självkänsla, är promiskuösa, etc., medan kvinnor är mer känsliga, lojala, blyga, mogna, intelligenta, har lägre självkänsla, är mer barnvänliga, värnar om relationer och är mer passiva. I medierna framställs ofta kvinnor som ”petite” och männen som muskulösa (Lips, 2008; Brannon; 2008). Män och kvinnor blir utsatta för en viss könsdisciplinering där de på

ett subtilt sätt fått lära sig vad som är passande för respektive kön som t.ex. vilka aktiviteter som är lämpliga, hur de bör klä sig och se ut, vad de bör sträva efter och vilka egenskaper de bör besitta. Genussocialisation är väldigt kraftfull, vilket vi kan se bara genom att öppna tidningen eller slå på tv:n, där medierna publicerar män och kvinnor och visar hur vi ”ska” vara (Giddens, 2006).

3.2 Agenda setting

Teorin om *agenda setting* myntades av Maxwell McCombs och Donald Shaw som presenterade konceptet 1972, den har även i svenska termer kallats för dagordningsfunktionen. Denna teori har genom åren lagt fram och utvecklat förloppet kring framhävande av ämnen från medierna till allmänheten samt influenserna på medieagendan. Detta resulterar i vilken effekt medierna har på allmänhetens åsikter och vad detta får för påverkan på den interpersonella agendan (McCombs et al. 1997). Teorin om agenda setting delas in i två olika nivåer – där den första består av urvalet av ämnen som uppmärksammas i medierna s.k. *priming* medan den andra hanterar hur dessa ämnen framställs och diskussionerna som skapas kring dem s.k. *framing* (McCombs et. al., 1997; McCombs, 2004). I de flesta fall där allmänheten är i behov av information för att kunna fatta ett beslut är det oftast nyhetsmedierna man vänder sig till för att bli orienterad. De kan vara så att de behöver hela bakgrundsinformation eller bara delar av den, i vilket fall är de beroende av medierna (McCombs, 2004).

Priming benämner McCombs (1997) som en psykologisk process vilken medierna med hjälp av lägger fokus på vissa ämnen och därmed påverkar allmänhetens förmåga att tänka på dessa ämnen och ta fram den i sina kognitiva medvetanden. Enkelt sagt handlar priming om sambandet mellan yttre stimuli (t.ex. medieinnehåll) och de bedömningar människor gör av någonting. Medan *framing* eller *framing theory* (även kallad gestaltningsteorin) koncentrerar sig på hur dessa ämnen presenteras i medierna. Framing fokuserar även på hur problem är formulerade för mediepubliken. Detta leder i sin tur till att medierna, beroende på vad de rapporterar om, kan styra vårt informationsintag. Med hjälp av professionella nyhetsexperten och journalister får de större chans att kontrollera våra åsikter (McCombs, 2004).

3.3 Tystnadsspiralen och medielogik

Tystnadsspiralen, *the spiral of silence*, (Noelle-Neuman, 1993), fungerar som ett komplement till agenda setting teorin. Den formulerades av Elisabeth Noelle-Neumann och har sin

utgångspunkt i att människan är en social varelse, som ingår i sociala sammanhang vilka är väsentliga för människor. I vårt beteende och i vår vardag utgår vi inte bara från oss själva utan också från den omgivning vi uppfattar och rör oss inom. Noelle-Neuman menar att vi har en benägenhet att anpassa oss till de uppfattningar och värderingar som är i majoritet, vilket påverkar vår vilja att uttrycka våra egna åsikter. Detta fenomen baseras på vårt beroende av den sociala omgivningen och vår rädsla för att isoleras från densamma. Vi håller tillbaka vår uppfattning om den inte stämmer överens med den rådande allmänna uppfattningen, både för att minska risken för konflikter och för att inte avvika från samhällets majoritet (Noelle-Neumann, 1993).

Medierna är idag en av de främsta, om inte de främsta, kontakterna med omvärlden för många människor. Genom den information medierna bidrar med, tolkar vi omvärlden, vilket gör medierna till människans främsta referenspunkt. Därför är det viktigt att det skapas förståelse för vad medierna framställer i sitt innehåll till publiken, vilket görs genom medielogik. Medielogik är en teori som behandlar hur mediernas innehåll formas, framställs och deras möjlighet till iscensättning (Altheide & Snow, 1979). Anpassning till medielogiken krävs i alla typer av kommunikation av budskap. Nyhetsjournalistiken har idag mycket press på sig från olika håll bl.a. att den måste hålla sig inom det egna mediets format, från ägarna, på ekonomin och även konkurrensen om publiken. Detta leder till att medierna och journalistiken måste välja ämnen som intresserar publiken och ämnen som säljer. Medielogiken är följden av ett uppmärksamhetsunderskott och informationsöverskott och ska fånga uppmärksamheten hos publiken. Genom att utforma medieformatet, beroende på innehållet, med hjälp av tillspetsning, förenkling, polarisering, intensifiering, konkretion och även genom att iakttä personifiering och tabun så lockar man publiken och minskar på uppmärksamhetsunderskottet. Det är utformningen av medieformatet som underlättar för publiken att förstå mediernas budskap och blir avgörande för hur de tolkar utbudet (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997).

3.4 Mediedramaturgi, stigmatisering, makt och diskurser

Dramaturgi är ett redskap för analys av berättande text och uppbyggande av en berättande text, där de centrala grunderna i texterna är strukturen, begriplighet, förmåga att fånga mottagaren, övertyga och förmedla budskap, skapa intresse och mening (Smeds, 2008; Nordmark, 1991; Ödeen, 2005). Utgår texten från dessa grunder skapas god journalistik. Berättande är en kulturell process som finns i alla former av kommunikation och har en viktig

funktion när det gäller att förmedla mänskliga erfarenheter och göra dem begripliga, nyhetsförmedlingen är en del av denna berättarprocess (Hvitfeldt, 1989). I nyhetsförmedlingen och journalistiken är orsakssambanden grundläggande då rapporteringen och journalistikens uppgifter är att skapa spänning, ge förklaring och skapa logik, analysera och förutse kommande konsekvenser och göra bilden av verkligheten meningsfull, som i sin tur representerar kvalitet och seriositet (Fjordholm, 1985).

Människor förväntas av sin omgivning att bete sig på ett fordrat sätt. Normerna för individernas beteende i ett samhälle upprätthålls av de ”normala” individerna utan större eftertanke genom dessas rutinmässiga handlingar och när människor beter sig på ett sätt som de inte förväntats bete sig på störs den sociala interaktionen. Kategoriseringar av människor, vilka medför att individer blir nedvärderade utifrån någon egenskap som avviker från normstandarderna för hur en person bör bete sig, existerar inom alla samhällen. För att en egenskap ska nedvärdera individen ska den avvika från det som utifrån normstandarderna anses vara ett lämpligt sätt att bete sig på. När en individ upptäcker att andra betraktar honom eller henne som avvikande, uppstår en brist i överrensstämmelsen mellan dennes reella och tillerkända sociala identitet och i denna diskrepans uppstår någonting som kallas för stigma. Den stigmatiserade har samma referensramar och värderingar som de normala, vilket är orsaken till att den stigmatiserade personen kan upptäcka att han eller hon på något sätt avviker från vad som anses vara normalt, även om den stigmatiserade själv anser sig vara normal. De normalas behandling utav den stigmatiserade kan leda till att personen känner skam och nedvärderar sig själv (Goffman, 2001).

Maktutövning handlar om styrning, vare sig det gäller grupper eller individer eller att strukturera samhället och effektivt påverka människors handlingar (Foucault, 1982). Begreppet makt influerar överallt, men för att det ska bli användbart måste det konkretiseras och uppträda i en mångfald av situationer. För att kunna förstå, undersöka och förklara makt kan man använda sig av diskurser, liksom diskurser bör förstås som relation mellan makt och styrning (Foucault, 1993). Michel Foucault (2002) definierar diskurs som att *”med diskurs betecknar man en mängd utsagor i den mån de beror av samma diskursiva formation”* (Foucault, 2002: 144), dvs. alla skrivna eller yttrade fraser som frambringa en viss typ av yttrande. Dessa utsagor konstruerar tillsammans en diskurs: en föreställning om verkligheten. Enligt Foucault (2002) kan alla uttalanden, omdömen och påståenden som människor gör om sakförhållanden, fenomen eller värderingar, som gör anspråk på att vara en vetenskap om något, ordnas i en regelbundenhet som kan analyseras med diskurser. Diskurser reglerar med hjälp

av inne- och uteslutning vad som är möjligt att tänka, göra och säga i sociala sammanhang - möjliggör vissa synsätt och omöjliggör andra. De gör det även möjligt att ordna vilka som får tala i en viss fråga och vilka som inte blir hörda (Foucault, 1993).

4. Metod

Nedan kommer jag att redovisa den metod jag valt för min uppsats, hur urvalsförfarandet gått till samt en redovisning av kodschemat.

4.1 Vetenskapsteoretiska ställningstagande

Textanalys är en generell beteckning på kvalitativa studier av texter, som innehåller många olika typer av textanalystyper. De har alla i grund och botten samma syfte, att söka svar på frågor. En av dessa typer, som är den metod jag kommer använda mig av, kallas innehållsanalys, och används vid analys av medietexten (Krippendorff, 2004; Östbye et. al., 2004). En negativ begränsning med en innehållsanalys är att den inte ger svar på hur mottagaren tolkar utbudet, detta är däremot något som receptionsanalysen ger svar på (Ekström & Larsson, 2000). Innehållsanalysen brukar delas upp i kvantitativ och kvalitativ analys.

I en kvantitativ innehållsanalys operationaliserar man sina forskningsfrågor. Den rör sig på en nivå ovanför det enskilda och fokuserar på det generella (Ekström & Larsson, 2000). Den kvalitativa innehållsanalysen syftar till att bl.a. förstå medietextens underliggande betydelse. Det som är viktigt med den kvalitativa innehållsanalysen är att kunna beskriva det för undersökningen specifika, komplexa och sammansatta och även att försöka urskilja de generella strukturerna. Till skillnad från den kvantitativa metoden har den kvalitativa ett tolkande förhållningssätt till det som undersöks (Arvidson, 2000; Ekström & Larsson, 2000; Krippendorff, 2004).

Denna uppsats baseras på en kvantitativ undersökning av dagspressartiklar kompletterad med en kvalitativ närläsning och uttolkning av underliggande betydelser hos innehållet i tidningsmaterialet. Jag vill urskilja vilka fenomen och tema, kopplade till gestaltningen av mäns och kvinnors ätstörningar, som aktualiseras i texterna/artiklarna. För att uppnå detta gör jag först en kvantitativ analys, där jag sammanställer variabelernas förekomst och kodar materialet i ett ganska stort antal texter (Östbye et. al., 2004). En negativ aspekt med den

kvantitativa innehållsanalysen är att då studien studerar enskilda delar i taget försvinner helhetsperspektivet och en mer djupgående tolkning av innehållet är svår att nå. Den kvantitativa analysen håller sig därmed på en relativt ytlig nivå (Ekström & Larsson, 2000). För att få svar på mina frågor gör jag därför en kvalitativ analys av artiklarna, där jag analyserar de återkommande fenomenen separat och sedan sammanför dem till en helhet (Granskär, & Höglund Nielsen, 2008). Anledningen till att jag valt att använda mig av båda metoderna är att tolkningen ska bli så mångsidig som möjligt och resultatet så nyanserat som möjligt. Den kvalitativa analysen går mer in på djupet, vilket gör att risken för ett banalt resultat med enbart en kvantitativ metod blir mindre (Östbye et. al., 2004).

4.2 Urvalsförfarande

Nedan följer en förklaring av hur min urvalsprocess har gått till. Jag beskriver även den pilotstudie jag genomförde i samband med datainsamlingen.

4.2.1 Tidningsurval

Min kvantitativa undersökning är baserad på sammanlagt 200 artiklar som valdes ut efter *pilotstudien* och *den fullvärdiga studien* (se nedan). Jag använde mig av sex olika dagstidningar: Aftonbladet, Dagens Nyheter (DN), Expressen, Göteborgs Posten (GP), Svenska Dagbladet (SvD) och Sydsvenskan. Anledningen till att jag använde mig av dessa sex dagstidningar är att de utifrån mitt val av sökord fick flest träffar bland de tidningar som förekommer. Det visade sig att de utvalda tidningarna var de största dags- och kvällstidningarna. En ytterligare anledning var att jag eftersträvade bredd och mångfald, vilket blir inkluderat i tidningar med stor upplaga och spridning vilka även gör det möjligt för så stor publik som möjligt att ta del av utbudet. Tidningar med stora upplagor har därmed en högre potentiell påverkan på samhällsdebatten. I och med att mitt tidningsurval representerade både morgon och kvällspress, ges det även möjlighet att nå ut till olika läskretsar (Asp, 1986). Jag valde även att läsa artiklar i tidningar med mindre upplagor för validitetens skull, men fann att materialet här var otillräckligt. Mindre tidningar behandlade innehållet på ett annat sätt än de stora tidningarna som inte var relevant för min undersökning. De nämnde enbart ätstörning som ord eller redogjorde bara för fakta om ätstörningar utan någon anknytning till någon sorts aktör eller historia. Relevansen innebar att det skulle finnas information i innehållet som inte enbart nämnde ordet ätstörning eller liknande.

I matrisen nedan redovisas antalet upplagor per tidning år 2009 (Dagspress, 2010).

Matris 1 Tidningsupplaga

Aftonbladet	348 800 upplagor
DN	310 009 upplagor
Expressen (inkl. GT och Kvällsposten)	276 400 upplagor
GP	235 200 upplagor
SvD	195 500 upplagor
Sydsvenskan	119 800 upplagor

Anledningarna till att jag valde att använda mig av dagspress är dels att dagpressen har en viktig informativ roll i samhället och dels att det är ett av de medium som når ut till flest samhällsmedborgare (Nordicom- Mediebarometern, 2009). Dagspressen har även en bredare läsekrets jämfört med t.ex. populärpress. 70 % av svenskarna mellan 9 – 79 år hade år 2007 tillgång till en prenumererad dagstidning i hemmet, vilket även gör dagspressen till det andra mest använda mediet under en dag 2008, där TV ligger först och radio på tredje plats (Nordicom- Sverige, 2008). Dagspressen är även ett traditionellt nyhetsmedium med en starkare upplysningsfunktion än TV och radio, med aktualitetssträvan och med en central opinionsbildande roll. Jag valde att inte använda mig av populärpress och TV med anledning av att de främst betraktas som underhållning och förströelsemedia.

4.2.2 Pilotstudien

Jag valde att utföra en pilotstudie för att testa om materialet var användbart för den undersökning jag ville göra. I pilotstudien hittade och utvecklade jag mina sökord och vilka tidningar jag skulle använda mig av. Vidare testade jag olika sökord och fann, ju mer jag sökte, likheter kring sökordens resultat vilket avgjorde vilka som valdes ut till min undersökning. Jag började med att söka med de olika sökorden i Presstext och fann vilka tidningar som hade störst variation av ämnet. Det visade sig dock att Presstext inte innehöll tillräckligt med material och därför var jag även tvungen att söka på respektive tidnings sökmotor och fann där fler artiklar av relevans. Jag valde att undersöka alla sorters artiklar, dvs. såväl nyhetsartiklar som debattartiklar etc.

Jag började med att söka på sökorden ”manlig ätstörning” och ”manlig anorexi”, och därefter läste jag artiklarna för att göra en bedömning om artikeln var relevant. Jag valde att dela upp sökorden i ”manligt” och ”kvinnligt” (se tabell 1 och 2, bilaga 2). De ”kvinnliga” sökorden gav direkt många träffar, medan jag fick variera de ”manliga” sökorden mycket för att hitta relevant materialinnehåll. Efter pilotstudien valde jag ut de sökord jag ville använda i undersökningen. Många av männens sökord hade koppling till träning och doping, utan koppling till ätstörning, vilket inte var relevant för denna studie. Därför valde jag att sälla bort dem. För att bredda mitt material använde jag också de könsneutrala sökorden ”anorexi” och ”ätstörningar”. Jag använde dessa sökord både på respektive tidnings sökmotor och i Presstext. Vid de sökord som bestod av mer än ett ord (se tabell 1 och 2, bilaga 2) använde jag mig av en s.k. boolesk sökning som kunde se ut som följer: *ätstörningar AND hos AND män*. Detta gjorde så att informationen i artiklarna blev mer finfördelad och all information som inte var relevant till sökorden försvann. Jag valde att läsa abstractet i flertalet artiklar för att se vilka som var relevanta, och fann då även där de kategorier som var relevanta till mitt kodschema. De artiklar som bortsållades innehöll information kring enbart mat, bokrecensioner, utdrag ur pjäser etc. Antalet artiklar som identifierades i pilotstudien var 100 st.

4.2.3 Den fullvärdiga studien

Utifrån pilotstudien valde jag alla sökord som skulle användas, och med hjälp av sökorden började jag samla in artiklar. Antalet artiklar som framgick efter sökorden valdes till 200. Att enbart använda 200 artiklar kan låta lite, därav anledningen till att jag läste större delen av alla artiklar som fanns med i undersökningen, för att bedöma dess relevans och användbarhet. Jag fann dock vid läsningen att flertalet artiklar hade liknande innehåll och många var inte av relevans. Därför blev antalet 200 en förhållandevis bra siffra för att representera rapporteringen från dagstidningarna. Detta även eftersom jag valde att fånga materialets variationer, men även att hitta återkommande mönster i materialet. Begränsningen berodde även på rent praktiskt att jag inte hade tillräckligt med tid.

Jag valde att utgå från 1992 som nedre tidsgräns eftersom det var de tidigast publicerade artiklarna som fanns tillgängliga i Presstext och i några av de andra tidningarnas sökmotor, och dags datum som övre tidsgräns. Den valda tidsperioden blev därför 1992-10-15 – 2010-04-19. Detta gav undersökningen en bra täckning och aktualitet.

En nackdel med att använda sig av databaser är att vid sökning i dessa saknas oftast artiklarnas kontext. Därför kan enbart texten bli analyserad. Bilder går även förlorade, vilket kan vara en nackdel. Bilder är ideligen sammanlänkade med texten och tolkas ofta som en helhet, därför hade det kunnat vara givande att analysera bilderna som hör till artiklarna. Detta då de kan bidra med en ökad förståelse för hur sjukdomen gestaltas för läsaren, men samtidigt har texterna en annan status och legitimitet än bilden, därav anledningen till att jag valt bort att analysera bilder (Bignell, 2002).

4.3 Konstruktion av kodschema och kategorier

I detta avsnitt kommer jag beskriva mitt tillvägagångssätt och hur jag tänkt när jag har konstruerat mitt kodschema och dess variabler.

4.3.1 Tillvägagångssätt

Jag använde mig av mjukvaruprogrammet *Statistical Package for the Social Sciences (SPSS)* till min undersökning av materialet och för att kunna koda variabler och skapa tabeller. Inom samhällsvetenskapen är SPSS ett smidigt och frekvent använt verktyg för statistik analys. Vid insamling av artikelmaterial använde jag mig av databasen Presstext som finns tillgänglig via Lunds Universitet samt respektive tidnings sökmotor.

Inspiration till undersökningens utformning samt utformningen av kodschemat fick jag bl.a. från liknande tidigare undersökningar, som gjorts såsom Gunilla Jarlbros *Mellan tonårsfylleri och prisvärda lådviner* (2004), Kristin Johannessons *Disciplinen vi delar* (2006) och Helena Sandbergs *Medier & Fetma* (2004).

4.3.2 Kodschemats utformning och variablernas värden

Kodschemat (se bilaga 1) utformades efter hand som jag gjorde min pilotstudie och även med inspiration från tidigare undersökningar som nämndes ovan där Jarlbros (2004) och Sandbergs (2004) även är inriktade på hälsorisker. Utifrån läsningen av artiklarna fann de mest återkommande variablerna som sedan blev utvalda till min undersökning. Variabler som valdes ut är följande: *tidningsnamn, antal tecken, artikeltyp, plats i tidningen, aktörer, omnämnda kön, bakomliggande orsaker, följer av ätstörningar, lösningar/hjälp* och *typ av ätstörning*.

Antalet tecken valdes för att se storleken på innehållet. *Typ av artikel* och *artikelns plats i tidningen* var aktuellt för att se hur och var ätstörningsproblemen togs upp. Variabeln *omnämnda kön* var av stor vikt för att se hur ofta och i vilka samband vilket kön uppmärksammades. *Bakomliggande orsaker, följder med ätstörningar och lösningar/hjälp* valdes ut i samband med pilotstudien då jag ansåg att det var intressant att se förklaringar till ätstörningar hos de olika könen, och få en vägledning till problemens orsak och möjliga lösningar. En annan viktig variabel är *aktörer*, där jag syftar på de aktörer som får komma till tals eller som bidrar med sin kunskap och expertis. Med aktörer menar jag inte samtliga aktörer som nämns i texten utan den eller de vars åsikter och kunskaper dominerat texten. Detsamma gäller vid resterande variabler som kunnat ha mer än ett alternativ som svar dvs. *bakomliggande orsaker, följder av ätstörning och lösningar/hjälp*, då har den variabel som varit mest framträdande i texten blivit utvald.

Flertalet av värdena jag använt mig av är lättförståeliga, dock finns det ett par som kan behöva en närmre förklaring. Värdena ”okänt” och ”omnämns ej” har använts då variabeln inte nämnts i texten, varken explicit eller implicit. Tidigare nämnda variabeln *omnämnda kön* fungerar såhär:

- Man: artikeln innehåller enbart information om män
- Kvinna: artikeln innehåller enbart information om kvinnor
- Man och kvinna: artikeln domineras av män men kvinnor nämns
- Kvinna och man: artikelns domineras av kvinnor men män nämns

I *typ av artikel* så innebär ”statistik” antingen faktarutor eller enbart statistik i siffror. I samma variabel betyder ”medicinsk” att en expert eller forskare av något slag fick komma till tals och bl.a. forskning som redovisas eller diskussioner som förs om ätstörningar ur ett medicinskt perspektiv. Vad gäller *bakomliggande orsaker* så har ”förhållanden hemma” inneburit ett dåligt förhållande hemma som t.ex. skilsmässa, sexuellt utnyttjande, psykisk eller fysisk misshandel av föräldrarna, eller brist i föräldrarnas relation till sina barn. Variabeln ”relationer” har inneburit antingen att förhållandet tagit slut eller förhållandet innehöll en partner som klagat på den andre vilket bidragit till att framkalla ätstörningar. ”Olika typer av trauma” har inneburit t.ex. våldtäkt, överfall eller liknande. Under *lösningar/hjälp* har de alternativ som uppkommit flest gånger fått en egen variabel medan de övriga hamnat under ”övrigt”. Detta kan t.ex. vara medborgare som kommit med uppmaningar om att personer

med ätstörningar ska söka hjälp eller kommit med förslag på kampanjer som skulle förebygga ätstörningar. Variabeln ”media” under *lösningar/hjälp* innebär att media uppmanas att vara delaktiga i arbetet mot de extrema idealen. I denna variabel ingår även att kändisar och företag såsom exempelvis H&M som drivit flertalet kampanjer med orealistiska kroppsideal, ska ta sitt ansvar så att förändring kan ske. ”Politiker” variabeln, har använts då antingen politiker, regeringen, riksdagen eller något parti kommit med förslag på lösningar. Variabeln ”mer information/forskning” har använts när det i artikeln antytts att det krävs mer forskning och information om ätstörningar. Detta har handlat om bl.a. att medierna ska bidra med informationen eller redovisa forskning eller när det behövs göras mer djupgående analys så att mer information kan nå ut till allmänheten.

I variabeln *typ av ätstörning* så innebar ”omnämns ej” antingen att det inte nämndes specifikt vilken typ av ätstörning som det stod om i artikeln, eller att det enbart stod ätstörning.

4.4 Metodkritik

Mest problematiskt med att använda de aktuella metoderna var att hitta tillräckligt tydliga definitioner på varje variabel så att rätt variabel kunde bli kodad. Främst gällde detta vid kodningen av aktörer, då det ofta förekom flera olika aktörer i en artikel och därför valde jag att enbart lyfta fram den aktör som var dominerande i artikeln. När det gäller variabler som inte anger någon specifik information som t.ex. *omnämns ej*, *okänt* eller liknande, kan detta påverka pålitligheten och validiteten i resultatet, genom att det ger en missvisande bild av hur verkligheten egentligen ser ut (Östbye, et al, 2004).

Ett perspektiv som saknas i min analys är mottagarnas tolkning av materialet. Om jag fått möjligheten att göra det annorlunda så hade jag valt att använda mig av enbart receptionsanalys, eller en kombination med den kvalitativa eller kvantitativa analysen.

5. Analys

I detta kapitel kommer jag att redovisa mina resultat av undersökningen. Jag har valt att dela in analysen i två delar; en *kvantitativ* där jag redovisar all empiri och en *kvalitativ* där jag gör en tolkning och analys av citat hämtade från artiklarna ur materialet. Flertalet tabeller kommer att redovisas i den löpande texten, däremot har jag valt att bifoga ett par av dem i bilaga 2 pga. deras storlek och relevansen av deras funktion som tabellformat, vilket framgår tydligt i texten.

5.1 Kvantitativa resultat

Nedan kommer jag att redovisa det kvantitativa resultatet av det artikelmaterial som jag har undersökt och analyserat. Jag kommer i denna del även besvara följande frågor: Hur stor andel av artiklarna handlar om män respektive kvinnor? I vilken typ av artikel nämns de? På vilken plats i tidningen återfinns de? Vilka aktörer kommer till tals? Vilka bakomliggande orsaker nämns? Vilka lösningar presenteras?

5.1.1 Rapporteringens omfattning

Syftet med att undersöka rapporteringens omfattning ger en bild av informationsvärdet hos rapporteringen om ämnet och ger en bild av informationsvärdet samt en förändring av informationsvärdet över tid. Mitt undersökningsmaterial uppgår till 200 artiklar, utvalda ur sex olika tidningar inom tidsperioden 1992–2010. Av den totala rapporteringen i min undersökning handlar 22 % av artiklarna om män och 63 % om kvinnor. I resterande 15 % av artiklarna nämns inte kön (se tabell 3, bilaga 2). Detta tyder på att männen inte är underrepresenterade i ätstörningsfrågan, utan snarare överrepresenterade, ställt i relation till hur många män och kvinnor som lider av sjukdomen (90–95 % är kvinnor, 5–10 % är män). Kvinnorna bör rimligtvis få mer utrymme i materialet än männen då det är fler kvinnor som insjuknar än män. Det faktum att männen ges så pass stort utrymme i ätstörningsfrågan betraktas utifrån Michel Foucaults (1982;1993;2002) diskussion om makt och diskurser. Makt styr och strukturerar samhället och människorna i det. Diskurser frambringar, vare sig det är skrivna eller yttrande fraser, en viss typ av påståenden som styrs av vem som får möjlighet att bli hörd i texterna och vad som får presenteras. Om männen, som min undersökning tyder på, är överrepresenterade i rapporteringen om ätstörningar skapas det en informativ ojämlikhet, där männen får ett maktövertag. Diskurserna bidrar till en inneslutning av ett ämne och visar vad som är möjligt att tänka och tycka i sociala sammanhang, vilket i sin tur möjliggör vissa synsätt. Männens överrepresentation bidrar till att ämnet innesluts och allmänheten skapar en viss uppfattning¹ om hur ätstörningsfrågan gestaltas och dess representation som i sin tur kan ge en förvrängd bild av medierapporteringen. Det är troligt att en överrepresentation eventuellt påverkar bilden av ämnet, vilket kan leda till att det finns aspekter om ätstörningar i samhället som kommer i skymundan. Den norm som rapporteringen stärker, där männen är utgångspunkt och sätter normen med vilken kvinnorna ska jämföras, har eventuellt inte ett rättvisande underlag. Detta kan förklaras med att kvinnor positioneras som svagare, vilket

¹ Viktigt att notera är att jag inte har underlag med min typ av analys att se vilken/vilka uppfattningar.

leder till en störning i den sociala interaktionen (Goffman, 2001). Kvinnors erfarenheter och värderingar erkänns i sin tur inte såsom likvärdiga männens, och männens överrepresentation i ett ämne som ätstörningar leder till att en jämlik och jämställd rapportering uteblir.

Christina Angelfors & Eva Schömer (2009), betonar i sin diskussion kring genus och samhälle att samhället präglas av en dikotomi, där det ”manliga” och ”kvinnliga” hålls avskilt och där det ”manliga” har ett större värde än det kvinnliga. Männens överrepresentation i rapporteringen om ätstörningar kan ses som ett uttryck för denna dikotomi.

Att männen är överrepresenterade i min undersökning motsäger min hypotes och strider både mot tidigare forskning och jämställdhetsaspekten. Resultatet från min undersökning om männens överrepresentation kan också jämföras med Katherine Clegg Smiths och Sarah K. O’Haras (2007) studie kring täckningen av ätstörningar i USA:s dagspress, där männen erhöll 10 % av representationen och ansågs vara underrepresenterade. Liknande resultat gav en annan studie om anorexi med populärtidningar som materialfokus, där kvinnorna stod för 96 % av representationen och männen 3 %. En möjlig förklaring till skillnaden kan vara kulturella mönster när det gäller i synen på manlighet. Det förekom också en överrepresentation av män i en undersökning av artiklar om hälsofrågor i fem spanska dagstidningar. Här handlade 38,8 % av artiklarna om kvinnor och 61,2 % om män, och bland de 120 hälsofrågor som undersöktes var det enbart 20 som inkluderade kvinnor. Denna studie handlade allmänt om hälsofrågor medan min är specifikt inriktad på ett särskilt hälsoområde, ätstörningar. Materialskillnaden mellan min studie och denna gör så ingen specifik jämförelse kan göras, då det inte finns något material som är jämförbart med mitt.

Som synes i tabell 4 (se bilaga 2), har rapporteringen ökat successivt med åren. Under perioden 1992–2000 skedde en ökning eller minskning av rapporteringen per år med 0,5 %. Mellan åren 2001 och 2002 ökade rapporteringen kring ätstörningar med 4 %, vilket tyder på att ätstörningar fick en något högre prioritering detta år jämfört med övriga. Detta kan förklaras med att det var under dessa år som bl.a. Viktoria Beckham och Jessica Alba kom ut med att de led av anorexi och Kate Moss som haft anorexi en lång tid tillbaka blev inlagd på sjukhus för sina ätstörnings- och drogproblem. Året därpå sjönk rapporteringen med 2 % och därefter förändrades rapporteringen med 1–2 % ökning eller minskning per år.² DN stod för

² Att det från 2009 sjunker från 18 % till 6 % 2010 är inte relevant eftersom jag enbart tittat på artiklar fram till 19:e april 2010. I tabell 4, (bilaga 2) förekommer det i vissa årtal enbart en artikel, vilket beror på att urvalet

sammanlagt 27 % av den totala rapporteringen i min undersökning och de andra tidningarna stod för 12–18 % vardera. Morgontidningen DN, som även är en huvudstadstidning, uppmärksammar alltså ätstörningar i större utsträckning än kvällstidningarna.

5.1.2 Artikelstorlek

De artiklar som enbart består av en notis brukar uppfattas som en liten nyhet och mindre viktiga än de större artiklarna. Artikelstorleken avspeglar därmed den redaktionella bedömningen av nyhetsvärdet hos artikeln. Om ämnet nämns ideligen behöver det inte lika mycket utrymme som om det nämns mer sällan. Artiklarna i min undersökning uppdelas i tre kategorier: notis, medelstor och stor, där innehållet i alla artiklar räknas med antalet tecken inklusive blanksteg (se tabell 5 nedan). Av samtliga artiklar är 69 % medelstora, 19 % stora och 12 % notiser (se tabell 6 nedan).

Tabell 5 Antal tecken i %

Antal tecken	Antal %
Notis>1000	12
Medelstor 1000-5000	69
Stor< 5000	19
Totalt	100

Tabell 6 Antal tecken vs omnämnda kön i %

Antal tecken	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per antal tecken av det totala i %
Notis>1000	16	8	46	8	22	12
Medelstor 1000-5000	8	8	50	19	15	69
Stor<5000	10	29	32	16	13	19
N=	19	24	91	35	31	200

Innehållet i flertalet notiser, på maximalt 1000 tecken inkl. blanksteg, är korta beskrivningar av ätstörningar, faktarutor och olika händelser men inga diskussioner. Det visar sig att i notiserna omnämns männen i 24 % av artiklarna och medan kvinnorna omnämns i 54 % (se tabell 6 ovan). En intressant iakttagelse här är att notiserna med fokus på männens

består av 200 artiklar, där de med mest framträdande innehåll och relevans för min uppsats togs med.

Ätstörningar förekommer överlag frekvent i dagstidningarna och man kan inte förvänta sig att det dagligen ska rapporteras om ämnet.

ätstörningar ofta är medicinska artiklar som innehåller viktig information och som presenterar forskningsresultat. Däremot presenteras medicinska artiklar, där kvinnornas ätstörningar är i fokus, mest i stora artiklar. Med hjälp av medielogiken, som skapar förståelse i mediernas innehåll, tolkar jag detta att det finns en risk att förståelsen i artikeln uteblir (Altheide & Snow, 1979). Detta i sin tur kan innebära, i och med notisernas artikelstorlek, att det finns risk för att viktig information utlämnas, att det inte ges plats för diskussioner och att det väcks mer frågor än svar.

När det gäller artiklar med artikelstorleken stor, där det främst förekommer personberättelser, är rapporteringen om mäns ätstörningar överrepresenterade (39 % handlade om män, 48 % handlade om kvinnor, se tabell 6 ovan). Överrepresentation av stora artiklar får ofta ett stort genomslag och större mediepublik, vilket tyder på att artiklarna om männens ätstörningar ges en ökad möjlighet att få mer uppmärksamhet och möjlighet att påverka genom personifiering (Strömbäck, 1997). I 16 % av artiklarna som har artikelstorleken medelstor, ligger fokus på männens ätstörningar, medan artiklarna med fokus på kvinnor förekommer i 69 %. En möjlig förklaring till att männen förekommer mer sällan än kvinnorna i en medelstor artikel kan bero på att kvinnornas ätstörningsproblem oftare kommer på agendan än männens, vilket gör att de inte behöver lika stort utrymme.

5.1.3 Plats i tidningen

Artiklar om ätstörningar återfinns i så skilda sektioner som ledare, inrikes, utrikes, nyheter, debatt, insändare, sport, nöje, kultur, hälsa samt mat och dryck (se tabell 7, bilaga 2). De sektioner som innehåller flest artiklar om ätstörningar är nyheter (30 %), inrikes (13 %), hälsa (10 %) och nöje (10 %). Rapporteringen om mäns ätstörningar förekommer framförallt i sektionerna kultur, sport och nyheter, medan rapporteringen om kvinnornas ätstörningar förekommer främst i sektionerna nöje, hälsa och nyheter. Här kan man göra åtminstone två intressanta iakttagelser, dels att kultursektionen innehåller fler artiklar (20 % mer) som handlar om mäns ätstörningar än kvinnors och dels att sektionen nöje innehåller mycket få artiklar om mäns ätstörningar, medan 9,5 % av den totala rapporteringen i nöjessektionen innehåller artiklar om kvinnors ätstörningar. Dessa iakttagelser kan diskuteras ur ett diskursivt perspektiv. Diskurser ordnar, genom inneslutningar, vad som presenteras och vem som får komma till tals, vilket i sin tur bidrar till vad som är tänkbart i sociala kontexter (Foucault, 1993). Artiklar i kultursektionen har en högre grad seriositet och ett större inslag av analys än artiklar i nöjessektionen. Männens överrepresentation i kultursektionen tolkar jag som att deras problem i ätstörningsfrågan ges mer seriositet dels jämfört med vad de hade fått i

nöjessektionen och dels jämfört med kvinnornas ätstörningsproblem. Kvinnornas överrepresentation i nöjessektionen tolkar jag som ett bidrag till dikotomin som Angelfors & Schömer (2009) diskuterar, där det manliga som norm betraktas som mer värt än det kvinnliga. Att kvinnorna förekom mest i nöjessektionen kan även bero på att kvinnliga kändisar och deras utseendefixering uppmärksammades mer än manliga kändisar och deras utseendefixering.

5.1.4 Typ av ätstörning

Jag har valt att titta på ätstörningar av typerna anorexi och megarexi. I 22 % av artiklarna omnämns inte vilken typ av ätstörning det gäller. Anorexi förekommer i 71 % av materialet och är sålunda den mest förekommande ätstörningen. Anorexi är även mest uppmärksammat bland både män och kvinnor (se tabell 8, bilaga 2). Megarexi utgör enbart 7 % av materialet, vilket kan ha sin orsak i att det är en relativt nyligen definierad sjukdom. I 93 % av artiklarna om megarexi kopplas sjukdomen till män, i 7 % kopplas den till kvinnor. Megarexi upptäcktes i en studie om kroppsbyggare 1993 och definierades av Harrison G. Pope, m.fl. (Pope, et al, 1993). I mitt materialinnehåll beskrivs inte enbart kroppsbyggare som får megarexi, utan även ”vanliga” människor som har ett extremt träningsmönster.

5.1.5 Artikeltyper

Jag har valt att dela in följande avsnitt i opinionsbildande artiklar och allmänna nyhetsartiklar.

5.1.5.1 Opinionsbildande artiklar

De opinionsbildande artiklarna består av debattartiklar, vilka har till uppgift att placera ämnen på dagordningen, påverka läsaren, ställa frågor och uppmana till aktion. Debattartiklarna utgör 4 % av samtliga artiklar (se tabell 9 nedan). Medierna har stor makt över dagordningen och väljer vilka ämnen som tas upp för granskning och debatt (McCombs, et. al., 1997; 2004). Det påverkar vilken roll dessa ämnen får i samhället. Det behövs en mångsidig debatt om problematiken kring ätstörningar för att skapa en så nyanserad och rättvisande bild som möjligt. Att de opinionsbildande artiklarna utgör en så liten del av materialet kan innebära att medieringen av ätstörningar blir förenklad på så vis att skadliga normer, såsom snedvridna skönhetsideal, inte blir tillräckligt ifrågasatta och att de hälsorisker som ätstörningar medför inte blir tillräckligt uppmärksammade. I endast en av debattartiklarna diskuteras skönhetsidealen relaterade till ätstörningar och i inga av debattartiklarna diskuteras träningsberoende.

Tabell 9 Artikeltyp i %

Artikeltyp	Antal %
Opinionsbildande	4
Allmän nyhetsartikel	96
Totalt	100

Tabell 10 Artikeltyp uppdelat vs. omnämnda kön i %

Artikeltyp	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per artikeltyp av det totala i %
Debatt	12,5	12,5	25	25	25	4
N=	1	1	2	2	2	8

Det förekommer inga forskare eller andra experter som aktörer i debattartiklarna, enbart journalister, personer med ätstörning eller medborgare. Forskare eller andra experter har en viktig pedagogisk funktion, då aktörer som dessa ofta har ett stort förtroende hos allmänheten. Att de saknas som aktörer i de undersökta debattartiklarna stärker bilden av en förenkling i medieringen av ätstörningar. Artiklarna innehåller mestadels en entydig och homogen framställning av ätstörningar, vilket leder till att det inte formas någon tydlig debatt. En homogen framställning av ett ämne kan bidra till ett uppmärksamhetsunderskott som innebär att budskapet inte når ut till läsarna (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997).

Av de opinionsbildande artiklarna handlade 25 % om män och 50 % om kvinnor, dvs. männen är överrepresenterade i denna artikeltyp. Utifrån perspektivet att diskursen styr vem som får komma till tals och inte samt vilka utsagor som framställer en föreställning om verkligheten, tolkar jag männens överrepresentation i de opinionsbildande artiklarna som ett uttryck för männens större makt och dominans på medieagendan (Foucault, 1993; 2002). Mediegestaltningen förmedlar då ett budskap om att mäns ätstörningar är en viktigare fråga än kvinnors ätstörningar.

5.1.5.2 Allmänna nyhetsartiklar

De allmänna nyhetsartiklarna är uppdelade i artikeltyperna generell, statistik, medicin, personberättelse och notis. Tabellen nedan innehåller en sammanställning av de olika allmänna nyhetsartiklarna. De utgör 96 % av samtliga artiklar.

Tabell 11 Artikeltyp uppdelat vs. omnämnda kön i %

Artikeltyp	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per artikeltyp av det toala i %
Generell	5	10	42	26	17	100	47
Statistik	0	16	34	34	16	100	4
Personberättelse	16	12	59	7	6	100	21
Medicin	0	34	34	16	16	100	6
Notis	9	14	45	9	23	100	12
Annat	7	0	35	0	58	100	6
N=	19	24	91	35	31	200	

Den mest förekommande artikeltypen är generella artiklar som utgör 47 % av artiklarna. Dessa artiklar innehåller information som är beskrivande och utredande om ätstörningar, kändisar etc. Den näst mest förekommande artikeltypen är personberättelser som återfinns i 21 % av samtliga artiklar. Personberättelser innehåller historier om en man eller kvinna som har haft ätstörningar eller som har ätstörningar.

De minst förekommande artikeltyperna är de medicinska och statistiska, som utgör 6 respektive 4 % av samtliga artiklar. Av de medicinska artiklarna handlar 33 % om män och 50 % om kvinnor och av de statistiska artiklarna handlar 16 % om män och 68 % om kvinnor, vilket liksom tidigare presenterat resultat visar en överrepresentation av männen. Jag tycker det är förvånande att dessa artikeltyper får så lite utrymme, både då det är läkare, forskare eller andra experter som är aktörer och att innehållet i texterna består av medicinska/forskningsresultat, vilka i sin tur med sin legitimitet skapar förtroende hos läsaren. McCombs (1997; 2004) diskuterar begreppet priming, dvs. urvalet av vad som uppmärksammas på agendan och som påverkar allmänhetens förmåga att tänka och bedöma detta urval. Varför medicinska och statistiska artiklar inte oftare är valda till agendan kan bero på att de är alldeles för formella, där utformningen av formatet t.ex. språket är svårförståeligt med medicinska facktermer, som gör att allmänheten inte är intresserade av den typen av artikel, vilket i sin tur gör de mindre säljande. Detta i sin tur kan leda till att sjukdomens medicinska risk inte framgår och att allmänheten inte ser allvaret i ätstörningsproblematiken.

5.1.6 Aktörer

Tabellen nedan visar en sammanställning av de aktörer som varit dominerande i artiklarna och varje artikel representeras av en dominerande aktör. Samtliga aktörer är dominerande i de artiklar som de presenteras i.

Tabell 12 Aktörer vs. Omnämnda kön i %

Aktörer	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per aktör av det totala i %
Person med ätstörning	22	12	60	3	3	100	13
Journalist	7	11	48	15	19	100	47
Organisation/myndighet	0	25	25	50	0	100	2
Forskare	11	11	21	21	36	100	10
Annan expert	17	16	33	17	17	100	10
Medborgare	0	20	42	34	4	100	12
Kändis	9	0	66	16	9	100	6
Ej omnämnt	0	0	0	100	0	100	0,5
N=	19	24	91	35	31	200	

Den mest förekommande aktören är journalist. I 47 % av artiklarna är journalist den dominerande aktören. Orsaken till detta kan vara att det sparar både tid och pengar genom att låta journalisten vara den enda aktören (Strömbäck, 1997). Detta innebär också att den drivande aktören i de flesta artiklar är en aktör med lekmanmässiga kunskaper på området.

Den näst mest förekommande aktören är person med ätstörning som återfinns i 13 % av artiklarna. Att en person med ätstörningar får agera som aktör är positivt utifrån ett demokratiskt perspektiv, att alla ska få göra sin röst hörd. Denna personifiering är också ett sätt att göra texten mer lockande eftersom det gör det möjligt för läsaren att känna sig berörd och att identifiera sig (Strömbäck, 1997). Av artiklarna där en person med ätstörningar

kommer till tals har 33 % en man som aktör och 62 % en kvinna som aktör, vilket innebär att männen är än mer överrepresenterade i denna aktörsgrupp.

En förvånande siffra är att forskare eller andra experter enbart förekom som aktörer i 10 % av materialet. Jag hade förväntat mig ett större inslag av medicinsk expertis i artiklar om ett område som ätstörningar. Dessa aktörer brukar ge ett trovärdigt intryck och ha en legitim roll, vilket skapar förtroende hos publiken. Av artiklarna med en forskare eller annan expert som aktör handlade 22 % om män och 42 % om kvinnor. Även i denna aktörsgrupp finns alltså en överrepresentation.

Kändisar förekommer som aktörer i 6 % av artiklarna och i denna grupp är männen inte överrepresenterade; 9 % av dessa aktörer är män och 82 % är kvinnor. Rapporteringen om kändisar och modeller, i samband med ätstörningar, gör det möjligt för personer med ätstörningar att genom ett känt ansikte känna igen sig i sin sjukdom, ges en chans till identifikation, slippa bli isolerad och ensam samt få ett intryck av trygghet (Hall, 2007; Brannon, 2008).

Sammantaget visar aktörsanalysen att männen är överrepresenterade i aktörsgruppen. Detta är ytterligare ett resultat som kan jämföras med tidigare tolkning i avsnitt 5.1.5.1 om diskurser, där beskrivningen av mäns ätstörning får en större tyngd. Männens artiklar med tillförlitliga aktörer som besitter expertis och kunskap inom ämnet ger ett mer legitimt intryck jämfört med kvinnornas artiklar (Foucault, 1993;2002). Detta även då flertalet aktörer som fick komma till tals i kvinnornas artiklar var kändisar, som sällan var aktörer hos män.

5.1.7 Bakomliggande orsaker

Att finna den bakomliggande orsaken till ätstörningar hos män och kvinnor är en början till att förebygga problemen. Jag har studerat om det explicit eller implicit framgått av innehållet i artiklarna vad de bakomliggande orsakerna är. Tabell 13 (se bilaga 2) innehåller en sammanställning av de olika bakomliggande orsakerna. Av de presenterade orsakerna utgörs 34 % av artiklarna en förklaring knutna till media/skönhetsideal och 6 % av artiklarna förklaring knutna till modeller/kändisar. Detta kan förklaras utifrån McCombs (1997) beskrivning av hur valet av ämnen på dagordningen styrs av vilken effekt de har på allmänheten. Ouppnåeliga skönhetsideal knutna till en lyxig livsstil är uppenbarligen ett ämne som är säljande. Detta innebär inte att det är medierna som bär skulden för att människor insjuknar i ätstörningar. Medierna är enbart mellanhanden som för ut budskapet.

Av artiklar där media/skönhetsideal presenteras som bakomliggande orsak handlar 24 % om män och 65 % om kvinnor (se tabell 13, bilaga 2). När det gäller artiklar där modeller/kändisar presenteras som den bakomliggande orsaken handlar 8 % om män och 84 % om kvinnor. Detta kan ha sin grund i att det finns fler kvinnliga modeller och kändisar med ätstörningar än det finns manliga. Att kvinnor dominerar denna typ av rapportering i så stor utsträckning bidrar till att ätstörningar betraktas som kvinnliga sjukdomar. Detta blir en del av samhällets konstruktion av vad som anses kvinnligt respektive manligt, vilket i sin tur styr socialiseringen av könen (Connell, 2009; Rendell et. al., 2000; Angelfors & Schömer, 2009).

Relationer förekommer som en bakomliggande orsak i 6 % av artiklarna och av dessa artiklar handlar 50 % om män och 50 % om kvinnor (se tabell 13, bilaga 2). Hilary Lips (2008) och Linda Brannon (2008) som för en diskussion om genusstereotyper, betonar att män sällan förknippas med relationsproblem, utan snarare med egenskaper som ledartyp, atletisk och kontrollerande. Jag tolkar även denna jämna representation med Erving Goffmans (2001) begrepp stigma, där männen i detta fall är de stigmatiserade som skiljer sig från normer och värderingar för hur en man ska vara i samhället. I och med att mannens beteende i detta fall inte är det "normala" stör den sociala interaktionen. Utifrån dessa perspektiv är det intressant att männen i min undersökning delar utrymmet lika med kvinnorna när det gäller presentation av relation som bakomliggande orsak till ätstörningar.

I tabell 14 (se bilaga 2), visas en sammanställning av de följder av ätstörningar som presenteras i artiklarna. Intressant att iaktta är att enbart 50 % av artiklarna tar upp följder, vilket tyder på en brist i rapporteringen om vilka följder som ätstörningar kan få.

5.1.8 Lösningar och hjälp

De lösningar som presenteras i artiklarna är i stort sett likartade. Det övergripande resultatet är att lösningar på ätstörningsproblem får för lite utrymme, speciellt när det gäller männen (se tabell 15 nedan). Den vanligast förekommande lösningen som presenteras är intagning på "behandlingshem" eller någon långvarig "behandling" i form av samtalsterapi, som utgör 22,5 % av artiklarna. I 14 % av artiklarna framställs "medierna" som lösningen på ätstörningsproblemen. "Media" som lösning innebär att framställningen och rapporteringen av skönhetsideal, ätstörningsproblem, utseendefixering och behandlingsmetoder bör förändras. Här handlar 3 % av artiklarna om män och 83 % av artiklarna om kvinnor, vilket innebär att männen är underrepresenterade. Detta kan förklaras med att ätstörningar främst ses som en

kvinnlig sjukdom, vilket leder till att det i första hand framställs lösningar i artiklar som handlar om kvinnor.

Lösningen ”mer information/forskning” återfinns i 11,5 % av artiklarna, varav 17 % handlar om män och 73 % om kvinnor, vilket som i tidigare presenterade resultat innebär en överrepresentation av männen. Att männen är överrepresenterade här kan bero på att det finns betydligt mindre forskat kring mäns ätstörningar och att det alltså behövs mer forskning.

Tabell 15 Lösningar/hjälp vs. Omnämnda kön i %

Lösningar/hjälp	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per lösningar/hjälp av det totala i %
Behandlingshem/ behandling/samtal	8	12	50	6	24	100	22,5
Familj	7	0	35	44	14	100	7
Media	0	3	61	22	14	100	14
Politiker	0	0	80	0	20	100	2,5
Antidepressiva eller liknande	25	0	75	0	0	100	2
Mer information/ forskning	4	13	44	30	9	100	11,5
Övrigt	6	35	18	12	29	100	8,5
Omnämns ej	17	14	42	18	9	100	32
N=	19	24	91	35	31		200

5.2 Kvalitativa resultat

Jag redovisar här mina kvalitativa resultat, där jag med hjälp av citaten från artiklarna analyserar innehållet. Jag kommer att besvara huvudfrågan: Hur gestaltas mäns ätstörningar i svensk dagspress? Min analys utgår från de underordnade frågorna: Hur gestaltas aktörerna som kommer till tals? Hur gestaltas de bakomliggande orsaker som nämns? och Hur gestaltas lösningarna som presenteras?

Jag kommer här inte diskutera budskapets förändring över tid. Anledningen till det är att genomläsningen av artiklarna visade att det inte var någon märkbar skillnad i innehållet åren emellan. Om den ökade rapporteringen, som beskrivits i det kvantitativa avsnittet, är positiv

eller negativ återstår att utläsa av innehållet. Att rapporteringen ständigt finns kvar på medieagendan och har en relativt jämn ökning över åren skulle kunna bero på att ämnet tillförs ny information som möjliggör nya vinklingar. I materialet beskrivs ätstörningar som ett lika stort samhällsproblem i de senare artiklarna som i de tidigare och gestaltningarna är likartade.

5.2.1 Opinionsbildande artiklar

Medierna har en viktig roll vad gäller att påverka våra uppfattningar om ätstörningar. Hur de väljer att presentera ätstörningar - deras definitioner och informationsurval - blir avgörande för hur allmänheten uppfattar både sjukdomen ätstörningar och personer som lider av ätstörningar. Rapporteringen påverkar inte bara allmänheten utan även den politiska dagordningen, vilket innefattar ställningstagande kring och beslutsfattande som berör hanteringen av ätstörningar. De fåtal artiklar som tar upp ätstörningar på agendan för debatt gör det inte på ett sätt som skapar debatt. Innehållet i debattartiklarna är överlag entydigt och homogent och ätstörningsproblemetiken gestaltas inte ur ett hälsoperspektiv. Det görs inga direkta försök i debattartiklarna att införa ätstörningar som en hälsorisk på dagordningen. En förenkling av medieformatet i innehållet gör det enkelt för publiken att förstå budskapet men medför inte någon djupare diskussion (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997). I förlängningen kan detta bidra till att allmänheten inte uppfattar allvaret kring ätstörningar, då debattmaterialet framställs som simplificerat. Debattmaterialets entydiga innehåll och homogena tolkningar bidrar till att avvikande åsikter tystnar och allmänheten anpassar sig till de åsikter som framgår ur den ledande debatten, något som Elisabeth Noelle-Neumann (1997) kallar tystnadsspiralen.

Det förekommer dock en avvikelse från den gängse framställningen av ätstörningar. I denna debattartikel är aktören en kille med ätstörningar, 28 år. Han poängterar hur ätstörningsproblematiken hos en man förstärks och försvåras av att medierapporteringen gestaltar ätstörningar som en sjukdom som drabbar kvinnor.

(...) ätstörningar har inget kön. Lika litet som det är ett virus som smittar, så kan det drabba vem som helst - och gör det också. Trots att vi i dag har blivit "jämligare" vad gäller utseendefixering och den tid vi lägger ner på kläder och ett perfekt yttre så är vi fortfarande långt ifrån "jämlika" vad gäller att uppmärksamma ett problem som kan drabba inte bara tjejer, utan även killar. Det är ytterst sällan som jag läst en artikel eller sett ett tv-program som tagit upp ätstörningar där en kille varit den drabbade. (...) Jag är bara orolig att vi riskerar att missa något därute när vi blundar för att problemet inte enkom drabbar ena halvan av befolkningen. Att känna sig som paria bland de redan sjuka gör inte resan tillbaka till en normal vardag lättare. (Expressen, 20080911)

Killens kommentarer handlar om mediernas viktiga roll och han förmedlar en stark oro över att män inte är ”jämlika” kvinnor vad gäller medierapporteringen om ätstörningar. Min undersökning visar att männen är överrepresenterade och motsäger på sätt och vis den bild killen ger i citatet. En anledning till att killen tycker att män är underrepresenterade kan vara att medierna ofta framställer ätstörningar som en kvinnlig sjukdom. Genom att ensidigt låta kvinnliga modeller och andra kvinnor vara sjukdomens mediala ansikte kan det bli svårt för männen att identifiera sig med problemen. Citatet är ett resultat av god journalistik, då innehållet avviker från andra debattartiklars. Att killen får ta plats med sin oro skapar en känsla av att det är ett alarmerande problem och ger budskapet en högre grad av seriositet (Fjordholm, 1985). Killen utgår även från sin egen erfarenhet, då han säger att hans vardagssituation försvåras av att mäns ätstörningar inte får tillräckligt med medieutrymme. Denna beskrivning skapar sympati och fångslar läsaren. Han för även fram ett genusperspektiv då han poängterar att ätstörningar inte har något kön. Killens röst i artikeln gör innehållet i berättelsen viktigt då dramaturgins grunder för en lyckad text finns med: det är något som skiljer sig, vilket gör berättelsen intressant och fångslar läsaren, det förmedlas ett tydligt budskap om behov av förändring, och det presenteras starka argument, som är begripliga och relevanta (Smeds, 2008; Nordmark, 1991; Ödeen, 2005).

5.2.2 Allmänna nyhetsartiklar

De allmänna nyhetsartiklarna innehåller framför allt information om ätstörningar och kändisar samt diskussioner om ätstörningar kopplat till olika områden. Innehållet i de allmänna nyhetsartiklarna präglas av beskrivning av skönhetsideal. Ätstörningar framställs ofta i samband med skönhetsidealen och sällan i samband med hälsofrågor eller psykiska förklaringsmodeller. Ett exempel på detta går att utläsa ur citatet nedan, som visar hur ätstörningar kopplas till skönhetsideal, överdriven träning och social status men att analysen av hälsoaspekten saknas.

Skådespelare, tv-stjärnor och fotomodeller. De är med och formar våra skönhetsideal, startar trender och är förebilder. (...) Men skönhetsjakten har en annan, mycket mörkare, sida - vikhetsen med ätstörningar i dess spår. (...) Många unga bantar och trixar med maten. Du ska helst vara snygg, högpresterande och social. Det manliga muskulösa kroppsidealet gör att många män använder sig av överdriven träning och överdriven och nyttig kosthållning istället för bantning. (SvD, 20020212)

Hur medieformatet ser ut blir avgörande för hur vi tolkar informationen som ges ut. De sätt som man resonerar kring utseende i citatet kan bidra till en ohälsosam livsstil, som medför allvarliga risker och bidrar till ätstörningsproblematiken. Om kopplingen mellan utseendet

och ätstörningar dominerar gestaltningen av ätstörningsproblematiken finns det risk för att ämnet dras in i en tystnadsspiral, där den mest framträdande uppfattningen om ett ämne blir det som allmänheten anpassar sig efter och väjer att inte ifrågasätta (Noelle-Neumann, 1993). Detta i sin tur bidrar till en enformig diskussion kring ätstörningsfrågan, där viktiga riskfaktorer för hälsan inte tas upp utan överläts åt läsaren att själv bedöma. Denna typ av nyheter tenderar att vara avskalade och förenklade. Detta i sin tur leder till att bilderna av verkligheten blir omformade och förvrängda för att bättre anpassas till berättelsestrukturen.

Det förekom i det opinionsbildande materialet en man som ansåg att mäns ätstörningar får för lite medieutrymme, liknande resultat förekommer också i de allmänna artiklarna.

Anledningen till att manliga aktörer upplever det som ett underskott i rapporteringen kan bero på var de uppmärksammas och hur. Männens ätstörningsproblematik förekommer i min undersökning mer i kultursektionen än i nöjes-, hälsa- och sportsektionen. Det är mest troligt att man letar efter information om manliga ätstörningar och mäns utseendeproblem i de senare nämnda sektionerna än i kultursektionen. Att männen är överrepresenterade i kultursektionen ger dem dock högre status än kvinnorna, som framförallt representeras i nöjessektionen.

Förutom att männen är överrepresenterade i kultursektionen, beskrivs de också på ett annorlunda sätt än kvinnorna. Männens ätstörningsproblematik är konkretiserad, det står tydligt bl.a. om vad som orsakat problemet och andras inverkan, medan kvinnorna mer gestaltas som offer för sjukdomen, ”modellerna lider av anorexia. Det går inte att svälta sig så mager utan vältränade kräkreflexer, finns ingen fysisk möjlighet” (Expressen, 19921015).

Detta i sin tur får betydelse i skapandet av genusnormer, där männen ses som mer ”värda” än kvinnor (Angelfors & Schömer, 2009). I artiklarna om ätstörningsproblematik på kultursidorna är det främst journalister som är aktörer. I artiklarna om mäns ätstörningar förekommer dock vid flera tillfällen kändisar eller någon sorts expert som aktör. Ett exempel på detta syns i citaten nedan.

Omärkligt pågår en förändring av det manliga kroppsidealet, hävdas det i en intressant artikel i senaste numret av Bon, tidskrift för mode, konst och teknologi. En smygsmalifiering. (...) Frågan är vad den tunna manskroppen signalerar. Det finns en rad tänkbara svar. Anorektiska beteenden som bytt kön? "Allt inom mode ser bättre ut i små storlekar", säger Karl Lagerfeld och visar upp sin hårdbantade kropp. (...) Ett oväntat svar kommer från Hedi Slimane på Dior som anses vara hjärnan bakom smalheten. "Jag är inte intresserad av muskler och virilitet. Jag är mer intresserad av hur maskuliniteten sitter i huvudet." (DN, 20071116)

Nyhetsförmedlingens och journalisters uppgift är bl.a. att ge förklaring, skapa logik, intresse och göra bilden av verkligheten meningsfull (Fjordholm, 1985). Detta är något som journalisten bakom citatet ovan lyckats med. Det inleds med något som skapar intresse, en förändring av det manliga kroppsidealet, och som har diskuterats i en seriös tidskrift. Därefter

följer olika exempel, både från en kändis och från en expert från Dior, som besvarar frågan vad den tunna manskroppen signalerar, där den ena fokuserar på utsidan medan den andra fokuserar på insidan. Att det förekommer tydliga förklaringar på problemet från experter och kändisar i citatet representerar kvalitet och seriositet i texten. Med fler aktörer i en artikel blir texten mer djupgående, seriös och det ges större inblick och problematiserar tankevärlden i kultur/modevärlden. Det skapar även logik i hur verkligheten ser ut och ger texten mening och läsarens kunskap tas inte för given. Att männens ätstörningar innehåller en djupare diskussion i kultursektionen än vad den har i t.ex. sport- eller hälsosektionen kan också vara en anledning till att männen känner avsaknaden av utrymme i rapporteringen.

5.2.3. Aktörer

Aktörer i dagspressen har möjlighet att skapa debatt och förändring, vem som är aktör i texten styr vilka som läser texten och vilken effekt den får. De mest centrala aktörerna är forskare och andra experter, personer med ätstörningar och kändisar.

5.2.3.1 Forskare och andra experter

Artiklar med forskare eller andra experter som aktörer presenterar statistik och siffror från forskningsresultat om ätstörningar både med och utan diskussioner kring resultaten. En skillnad mellan artiklarna som handlar om mäns ätstörningar och artiklar som handlar om kvinnors ätstörningar (när forskare osv. är aktörer) är att kvinnors ätstörningar får ett större utrymme i artiklar som har fokus på män, än vad mäns ätstörningar får i artiklar som har fokus på kvinnor.

I ett fåtal artiklar om män och med en forskare eller annan expert som aktör sätts fokus på faktumet att ätstörningar inte bara är en kvinnlig sjukdom. I citatet nedan poängterar en överläkare att ätstörningar alldeles för ofta ses som en kvinnlig sjukdom, vilket ger en felaktig bild av verkligheten och gör det svårt för männen att identifiera sig med sjukdomen.

Faran i att en sjukdom blir klassad efter kön, i det här fallet som en kvinnosjukdom, är att omgivningen kan bli blind för symptomen hos det andra könet. Förväntar man sig inte att en man kan få en ätstörning ser man inte varningssignalerna. Det kan också vara svårt för en man att få sjukdomsinsikt och söka hjälp på egen hand. /Överläkare Rolf Glant på Nordiska klinikernas ätstörningsmottagning (SvD, 20020212).

Att det är en läkare som problematiserar definitionen av ätstörningar som en kvinnlig sjukdom inger förtroende och ger argumentationen en större slagkraft (Smeds, 2008; Nordmark, 1991; Ödeen, 2005). Denna problematisering av ätstörningar är inte vanligt förekommande i artiklarna. Att en aktör med stort förtroendekapital beskriver verkligheten på detta sanningsenliga sätt gör texten mer meningsfull (och utgör exempel på kvalitet) (Fjordholm,

1985). Detta kan i sin tur leda till att männen som tar del av denna information accepterar sin sjukdom och söker hjälp. Att ätstörningar oftast beskrivs som en kvinnlig sjukdom bidrar till att rapporteringen om sjukdomen upprätthåller en samhällelig normstandard som förväntas representeras av kvinnorna, vilket i sin tur leder till att männen blir stigmatiserade (Goffman, 2001).

Elisabeth Noelle-Neumann (1993) framställer tystnadsspiralen där den dominerande uppfattningen är den vilken allmänheten anpassar sig efter. Att ätstörningar sällan skrivs som en manlig sjukdom bidrar till en tystnadsspiral, där den dominerande uppfattningen är att ätstörningar ses som en kvinnlig sjukdom. Tack vare den legitimitet forskare och experter har i samhället blir de sällan kritiserade för sina uttalanden i media. Utan en kritisk ståndpunkt gentemot forskare och andra experter som dominerande faktorer finns det en risk att publiken enbart håller med och inte ifrågasätter deras uttalanden och därmed skapas en tystnadsspiral. Eftersom experter är så sällsynt förekommande aktörer är det negativt att de inte blir ifrågasatta. Om de blivit ifrågasatta hade en debatt kunnat skapas, vilket i sin tur minskat risken för att en tystnadsspiral skulle skapas och att synen på ätstörningar som en kvinnlig sjukdom skulle kunna ändras.

När forskare eller andra experter får komma till tals i medierna använder de ofta svårförståeliga medicinska fackord, vilket kan skapa ointresse och hindra informationen från att nå fram till läsarna. Detta förekommer dock sällan i mitt artikelmaterial. Däremot förekommer det att journalisterna, som har en viktig pedagogisk roll i "översättandet" av forskares svårförståeliga texter, enbart mycket kortfattat refererar aktuell forskning och hänvisar läsarna att själva läsa vidare i forskningsrapporterna. Citatet nedan är ett exempel på ett sådant agerande. Journalisten nämner endast en siffra utan någon närmre förklaring eller diskussion.

Ätstörningar är inte alls något som bara drabbar kvinnor. Forskare har funnit att 25 procent av alla anorexidrabade är män. Forskarna vid Harvard säger att ätstörningar länge betraktats som ett rent kvinnligt problem. Men nu drabbas allt fler män. (Expressen, 20070314)

När en journalist enbart refererar vidare information till t.ex. forskningsrapporter, utan att närmare förklara om innehållet, bidrar detta till att mycket lämnas till läsaren att själv tolka. Detta gör det även svårt att omsätta innehållet till åtgärder. Genom att utforma medieformatet med hjälp av konkretion och diskussion kan artiklar med experter och forskare som aktörer nå fram till fler, då innehållet blir mer lättförståeligt (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997).

Som synes i citatet ovan nämns ny statistik. Statistik och siffror brukar vara sådant som människor känner förtroende för och som gör artikeln mer trovärdig. När statistik och siffror presenteras utan någon närmre förklaring går dock värdet förlorat. Ätstörningsproblemet sammanfattas då som lättbegripligt, icke- komplexa fakta och problematiken med mörkertal osynliggörs. Att medierna väljer ut ett förenklat innehåll bidrar till att budskapet bakom statistiken uteblir, och att allvaret i sjukdomen inte syns. Denna sorts förenkling snarare stärker än minskar uppmärksamhetsunderskottet (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997). Informationen blir svår att ta till sig i ett otolkat format, och väcker frågor i större utsträckning än vad den besvarar dem.

5.2.3.2 Person med ätstörning

Då personer med ätstörningar agerar som aktörer får allmänheten möjlighet att ta del av deras historier och orsaken bakom deras ätstörningsproblem. Förutom det så ger det en möjlighet för läsaren att jämföra sig med personen i fråga och ringa in sin identitet i likhet med eller i motsats till den andre. En personifiering kan bidra till en viss trygghet för läsaren som då får en igenkänningskänsla och inte känner sig ensam (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997).

I artiklarna med en person med ätstörningar som aktör förekommer det berikande och berörande historier om både män och kvinnor, där de djupgående delar med sig av sin historia, sina tankar och erfarenheter och inte räds att blotta sig. I de artiklar som jag analyserat är personer med ätstörningar inte anonyma. Den information om dem som oftast förekommer är deras namn, vikt och längd och vid enstaka tillfällen deras ålder.

En tidigare undersökning av artiklar om anorektiker i 42 populärtidningar, visade att flertalet artiklar inte nämnde om det förekom förbättring av hälsan utan enbart uppmärksammade personernas lidande. Att artiklarna var koncentrerade mest på personernas smärta var vanligt, både när det gällde män och kvinnor (Inch & Merali, 2006). I de artiklar jag läst om mäns ätstörningar förekommer ingen information om hur det har gått efter behandlingen. Om det finns några kommenterar kring detta är de mycket kortfattade som t.ex ”han är ännu inte frisk”. Denna typ av information är ett mycket vanligare inslag i artiklarna om kvinnor och informationen är då också utförligare. McCombs diskuterar nivån framing, som fokuserar på hur olika ämnen presenteras i medierna. Då informationen om resultatet om männens behandling uteblir överlåts till läsaren att med en egen tolkning avgöra vad som hände. Citatet

nedan beskriver en avsky gentemot sin kropp och sig själv som en man med ätstörningar upplever och den ångest detta medför.

Allt fett på kroppen skulle bort, allt godis, snabbmat och annat onyttigt var bannlyst. (...) gjorde inte femtio, inte hundra utan minst ett tusen situps varenda dag. (...) blev aldrig nöjd. -När jag tränade tänkte jag på den där hägrande tvättbrådan (...) Men nu upptäckte jag att jag inte såg ut som männen och killarna i annonserna och i filmerna. De var snygga. Det spelade ingen roll att knappt några killar såg ut som fotomodellerna. Jag tog inte in det. (...) Jan Nordström har inte blivit frisk från anorexin. (DN, 20060429)

I detta citat berättar Jan Nordström, 1,90 lång, 45 kilo och 33 år, ingående om sin ätstörning, vad han åt och hur han träna, vad som orsakar ätstörningen och hans känslor genom denna resa. Här lyfter dramaturgin i texten (den mänskliga erfarenheten) med hjälp av alla de centrala grunderna för att berättelsen och dess struktur ska bli begriplig, förmedla sitt budskap, skapa intresse samt att fånga läsaren (Smeds, 2008; Nordmark, 1991; Ödeen, 2005; Hvitfeldt, 1989). Däremot lyfter den inte fram hur det gick för honom sen, det nämns enbart att han inte är frisk, vilket i sin tur ger en skev bild av sjukdomen. Detta kan även förklaras med det som framgick ur den tidigare forskning som gjorts, att det fokuseras mest på att presentera lidandet hos personerna och utesluta lösningen, vilket förmodligen också är mer säljande.

5.2.3.3 Kändisar

En intressant aspekt när kändisar förekommer som aktörer är att i artiklarna om männen står det endast i en enda artikel vem kändisen var och vilken sorts ätstörning han led av, medan det står utförligt om de kvinnliga kändisarna; vem, vad, hur, när och varför hon fått ätstörningar (se citat nedan).

Sylvester Stallone: Har sagt att han var drabbad av sjuklig kroppsfixering och "manlig anorexi". Billy-Bob Thornton: Har berättat att han länge led av ätstörningar. (Aftonbladet, 20010401)

När medieformatet framställs så förenklat bör det ifrågasättas om det finns möjlighet att nå ut till den mediepublik som budskapet riktas till, vilket i detta fall är män (Altheide & Snow, 1979; Strömbäck, 1997). Denna förenkling kan även bero på att ätstörningar hos män, främst megarexi, ännu är ett relativt outforskat område. Att de presenteras så är dock förvånande, då kändisar ofta är upprätthållare av dagens skönhetsideal och med sin status som celebritet bidrar de till att skapa ett attraktivt ämne att uppmärksamma på dagordningen. Kändisarnas celebritetsstatus gör att människor gärna härmar dem, och tänker inte på att verkligheten bakom innehållet kan vara en annan än vad som framställs. Att framställningen skiljer sig mellan manliga och kvinnliga kändisar kan bidra till samhällets bild av hur män och kvinnor

”ska se ut”, vilket i sin tur bidrar till en starkare genussocialisation (Giddens, 2006).

5.2.4 Bakomliggande orsaker

I materialet gestaltas olika orsaker till ätstörningsproblem. Dessa är media/skönhetsideal, modeller/kändisar, mobbning, förhållande hemma, olika typer av trauma, ärftligt, sport/träning, kosthållning/diet/preparat/doping, relationer, homosexualitet, fetma/övervikt bantning, annan sjukdom eller annat beroende. Jag har valt att titta närmare på media/skönhetsideal och modeller/kändisar eftersom det är de orsakerna som oftast nämns och som får mest utrymme.

5.2.4.1 Mediernas gestaltning

Mediernas gestaltning av skönhetsideal samt kändisar och modeller är relativt likartade. Medierna är en av de främsta referenserna människor har till världen och eftersom de styr informationsutbudet har de också makt över åsiktsbildandet hos läsarna. Detta leder till att allmänheten tar till sig deras budskap och anpassar sig efter det som gestaltas (Noelle-Neumann, 1993). Medierna väljer ut bilder och information om skönhetsideal, kändisar och modeller, då detta är ämnen som blir uppmärksammade av publiken, vilket kan förklaras med McCombs (1997; 2004) priming. Denna rapportering skapar en strävan till efterliknelse, vilket i sin tur förklaras med framing. Framställer medierna alldeles för likartade budskap, bidrar denna likartade upprepning till att publiken enbart får ta del av en sida av problemet. Anthony Giddens (2006) diskuterar hur mediernas gestaltning av män och kvinnor framställer vad som är lämpligt för vardera kön när det gäller utseende eller egenskaper. Genom sina gestaltningar av kändisar, modeller och skönhetsideal, som ofta framställs som ouppnåeliga och som något människor vill/strävar att efterlikna, medverkar medierna till den sociala konstruktionen av könsskillnader i samhället. I citatet nedan presenterar Ann-Mari Thurelius, legitimerad sjuksköterska och informatör på Dopingjouren, sin uppfattning att mediernas gestaltning av olika frontfigurer underbygger ett ätstörningsbeteende hos män. Detta citat illustrerar väl hur gestaltningen av orsakerna bakom mäns ätstörningar ser ut i hela artikelmaterialen.

- De blir påverkade av "Gladiatorerna", tecknade Tarzan med sina uppsvällda lårmuskler och Playstation där alla ser ut som dopingsmonster, säger Ann-Mari Thurelius. (Expressen, 20021113)

Mediernas jakt efter publiken ger dramaturgin större genomslag. Dramaturgins grepp syftar till att fånga publikens uppmärksamhet och till att underhålla (Smeds, 2008; Nordmark, 1991;

Ödeen, 2005). Det handlar om att göra underhållning av verkligheten och vad underhåller inte mer än gladiatorer med vältränande kroppar? Denna typ av dramaturgiska uttryckssätt är centrala i artikelmaterialens innehåll och utformning. Detta resultat kan användas för att göra en bedömning om det stämmer att mediernas gestaltning är den mest framträdande orsaken genom att titta på de tidigare undersökningar som finns om ätstörningar som jag tagit upp t.ex. Olson, Ecco och Willifords (2009), Andersen & DiDomenicos (1992), samt Peixoto Labres (2005), vilka tyder på detta.

Hur beskriver då medierna sin egen gestaltning som orsak till ätstörningar? En aspekt som får plats är stereotyper. Medieforskaren Anja Hirdman hävdar i SvD (se citat nedan) att genusmedvetenheten och stereotyperna har ökat bland barn och unga, och att detta beror på mediernas och globaliseringens roll i deras liv. Medierna ger en bild av en uppdelning av vad som är könsligt accepterat, både vad gäller kläder, leksaker och tidningar. Detta bidrar till en annan aspekt, där mediernas uppdelning kan lägga grunden till en stereotyp bild av kroppar och fixering vid utseende, vilket i sin tur belyser följden till denna stereotypa bild som bidrar till ett ökat kroppsmisnöje hos barn.

Globaliseringen och Internet har inneburit en ökning av antalet bilder som unga matas med och bildrapporteringen är ofta extremt stereotyp. (...) Redan tvååriga killar vet att kläderna ska vara coola medan tjejerna har märkt att det är glitter och rosa som gäller. (...) trots allt blomstrar de stereotypa idealen i marknaden kring barn. Både kläder, leksaker och tidningar har ett otvetydigt könsbundet tilltal. (SvD, 20070823)

Linda Brannon, (2008) och Stuart Hall (2007), menar att skapandet av en genusidentitet och genusroll ligger till grund för att man ska acceptera sig själv som man eller kvinna och det beteende som associeras med respektive kön. Att kunna skapa sig en genusidentitet och genusroll som representerar individen och inte så som medierna framställer hur man ”ska vara”, blir svårt när barn så tidigt som i två års ålder blir utsatta för denna stereotypifiering. Detta i sin tur bidrar till att barn och unga skapar sig en genusidentitet och genusroll såsom medierna framställt den, men vilket även tar bort det som gör individen unik och bidrar till kroppsmisnöje. Såsom Simone de Beauvoir (1986) och även Judith Butler (2006) diskuterar görs vi till män eller kvinnor; det är inget vi är, inget vi måste rätta oss efter. När mediernas gestaltning ser ut som den gör bidrar detta till att socialiseringen av män och kvinnor blir förutbestämd.

5.2.5 Lösningar

Som nämndes i de kvantitativa resultaten hade det skett en ökning av rapporteringen kring ätstörningar från 1992 till idag. Det positiva med denna ökning är att fler blir varse om sjukdomarna, vilket skulle kunna leda till att fler söker hjälp. Dock präglas artiklarna

genomgående av en ganska ytlig gestaltning av de lösningar som presenteras, vilket istället kan göra att praktiska åtgärder inte tas av de sjuka. De lösningar som nämns i mitt artikelmaterial är behandlingshem/behandling/samtal, familj, media, politiker, antidepressiva eller liknande, mer information och forskning. Av dessa har jag valt att analysera ”medierna” och ”mer information och forskning” och i detta fall handlar ”medierna” om deras informationsansvar. Anledningen till att jag valde ”medierna” beror på att de förekommer minst som lösning i artiklarna om ätstörningar hos män, vilket gör det intressant att se hur informationsansvaret ser ut i artiklarna om männen. Att jag valde att analysera ”mer information och forskning” beror på att i de tidigare studier som gjorts har även resultatet i flera av studierna varit att det finns för lite information och forskning kring ätstörningar samt för lite förståelse av och kunskap kring männens oro över sin kropp (Olson, et al. 2009; Andersen & DiDomenico, 1992; Peixoto Labre, 2005). Detta i sin tur gör det intressant att se hur gestaltningen ser ut i de artiklar jag analyserat, då denna variabel är en av de som förekommer mest av lösningarna.

5.2.5.1 Mediernas informationsansvar

Mediernas agerande påverkar mäns och kvinnors ätstörningsproblem dels genom vilka ideal de presenterar dels genom vilken information och hjälp som finns att få. Med mediernas hjälp kan man nå ut till en bred läsekrets och skapa förändringar på dagordningen.

Medierna är delaktiga i upprätthållande av orealistiska skönhetsideal, samtidigt som de problematiserar sin egen gestaltning. Denna problematisering kan bidra till en annan syn på ideal, utseende och även på hur man ska se ut som man eller kvinna. Detta ger möjlighet att bryta normer och värderingar gällande utseende och genusidentiteter och därmed ge allmänheten möjlighet att skapa sin egen identitet i samhället (Hall, 2007; Brannon, 2008).

Det framgår av min undersökning att i flertalet fall gestaltas mediernas informationsansvar i samband med kvinnor och då ges ofta konkreta lösningar, däremot förekommer det sällan något liknande informationsansvar i artiklarna om männens ätstörningar. I mediernas egen problematisering av de skönhetsideal som presenteras i media uppmärksammas bl.a kampanjer som ska förebygga ätstörningar och sjuka skönhetsideal. Dessa kampanjer och kommunikationsinsatser framställs som förändringsverktyg. I endast 3 % av artiklarna om mediernas informationsansvar som lösning nämns männen och när de väl nämns i samband med dessa teman är det påtagligt att männen har en biroll. Ett exempel på detta är citatet nedan där folkhälsochefen Staffan Jansson beskriver hur han vill förebygga ätstörningar

genom nätverksskapande och genom att få t.ex. klädföretag att förändra sina annonser. Detta citat illustrerar hela materialet där mediernas informationsansvar presenteras som lösning i artiklarna om männen, vilket i sin tur visar ett symptomatiskt innehåll om hur det ser ut när männen nämns. I de flesta artiklar sägs det inget om männen alls och i de få artiklar de står i glöms de snabbt bort.

(...) medan flickorna i studien oroar sig för övervikt, har pojkarna en annan problematik. - Ja, de vill vara så stora och starka som möjligt, ett sorts Herkulesideal. (...) I egenskap av folkhälsochef har Staffan Jansson bildat en arbetsgrupp som fungerar som ett nätverk runt om i länet i syfte att informera om och förebygga anorexi och bulimi. Han har också engagerats av klädföretaget Hennes & Mauritz för att upplysa om varför det behövs mulligare modeller i reklamen, sett ur medicinsk synvinkel. - Det går inte att prata om ätstörningar samtidigt som fotomodellerna i annonserna är trådsmla. (DN, 19980325)

I detta citat finner jag två intressanta tolkningar. Den första tolkar jag med dramaturgi och journalistikens uppgifter att bl.a. skapa logik, analysera och ge förklaringar till det som står i texten för läsarna och att göra bilden av verkligheten meningsfull (Smeds, 2008; Nordmark, 1991; Ödeen, 2005; Fjordholm, 1985). Detta är något som misslyckas då Staffan Jansson till en början införlivar vem som ätstörningsproblematiken involverar där han konkret i beskrivningen nämner både pojkar och flickor, men när han börjar prata om vilka reella strategier man ska ha uppstår en tema glidning där det konkreta övergår till allmänt. När han bemöter problemet och diskuterar strategier pratar han allmänt om att det behövs mulliga modeller och inte trådsmla modeller. Detta i sin tur inbegriper inte pojkar med ätstörningsproblem, då deras problem är att de vill vara stora och starka medan flickornas handlar om övervikt och smalhet. Min andra tolkning gör jag med Goffmans (2001) begrepp stigma, där pojkarna i detta fall är de som stigmatiseras och flickorna uppfattas som normen för ”modeller”, vilket ofta är den allmänna uppfattningen. Detta i sin tur bidrar till att upprätthålla det som diskuterades ovan angående normer och värderingar, vilket i sin tur ger en felaktig bild av hur verkligheten ser ut. Jansson uppmanar H&M att ta med mulliga modeller i sina annonser och inte trådsmla, däremot uppmanar han inte företaget att ta med varken pojkarnas ”herkulesideal” eller dess motsättning, som i detta fall är män utan stora muskler eller smala män, vilket i sin tur tyder på att männen förbises. Mediebilden av hälsa är redan så utseendefascistisk, därför hade en motbild av detta varit ett framsteg att minska på genussocialisationen.

5.2.5.2 Mer information och forskning

I artiklarna presenteras mer information och forskning som en av de främsta lösningarna. Aktörerna i dessa artiklar ser ätstörningar som ett informations- och kunskapsproblem. Flertalet skribenter ställer sig positiva till mer information och mer forskning kring

ätstörningar som ett samhälleligt styrmedel. I citaten nedan visas exempel på hur detta gestaltas i artiklarna med fokus på män, där bristen på kunskap och forskning är anledning till att männen inte söker hjälp och att statistiken därmed blir missvisande.

- Bristen på forskning gör att ingen vet vilka som drabbas och hur utbredd det är. Att männen inte syns i vårdstatistiken förvånar inte Ewa Rees.- Inte sjutton skulle de här hälsosofanatiska killarna gå och säga till någon att de har ett problem. Det är ju just därför som anorexi är så svårt att upptäcka. (DN, 20080826)

På grund av okunskap eller skam söker inte män hjälp. Mörkertalet är stort, förmodligen lider 2-3 procent av alla män av ätstörningar, inte 0,5-1 procent som är den vanliga uppskattningen. (SvD, 20020211)

Innehållet som ges i citaten, vilket informerar om statistik, brist på forskning och kunskap, och uttalanden om varför männen inte söker hjälp, är enkel och otolkad, då det inte förekommer någon närmre diskussion. Det som hade varit intressant att diskutera är dels statistiken, varför den ser ut som den gör och vad man kan göra åt mörkertalet, dels anledningen till varför männen inte söker hjälp, som i sin tur bidrar till mörkertalet, dels vad man ska göra för att förhindra att anorexi blir så svårupptäckt och dels ifrågasätta den bristande forskningen. Att innehållet framställs så, där läsaren själv får göra tolkningarna av innehållet, bidrar till det som David L. Altheide & Robert P. Snow (1979) och Jesper Strömbäck (1997) kallar för förenkling. En reducering av komplexitet kan i vissa fall vara bra när något invecklat ska framställas som enkelt, dock anser jag inte att en förenkling behövs i denna sorts artiklar på så vis att viktiga diskussioner uteblir. Detta i sin tur bidrar till att det inte går att omsätta kunskapen i handling.

6. Slutdiskussion

I denna slutdiskussion lyfter jag fram och diskuterar studiens mest centrala resultat och återkopplar till mina två huvudfrågeställningar: Hur stor andel av artiklarna handlar om män respektive kvinnor? Hur gestaltas mäns ätstörningar i svensk dagspress? Mina förväntningar var att undersökningen dels skulle visa att männen var underrepresenterade i dagspressens rapportering om ätstörningar dels att rapporteringen om mäns ätstörningar skulle kretsa kring lösningar på ätstörningsproblematiken samt vara mindre utseendefokuserad än rapporteringen om kvinnors ätstörningar.

Min undersökning visar att männen är överrepresenterade i dagspressens rapportering ställt i relation till hur många män respektive kvinnor som insjuknar i ätstörningar, vilket tyder på att de sett ur ett jämställdhetsperspektiv får mer utrymme än de bör ha. Detta resultat kan ses som

något överraskande då tidigare forskning från USA visat att männen var underrepresenterade (se avsnitt 2). Dock har en undersökning i Spanien, som handlar om presentationen av hälsofrågor i spansk dagspress sett ur ett genusperspektiv, också visat en överrepresentation av männen. Dessa skillnader i resultat skulle kunna vara tecken på att synen på manliga ätstörningar är annorlunda i Sverige och eventuellt i Europa än vad den är i USA. En möjlig felkälla i bedömningen av graden av överrepresentation är dock det mörkertal som troligen finns när det gäller antalet män som insjuknar i ätstörningar. När det gäller i vilken typ av artiklar som ätstörningar beskrivs är spridningen ungefär densamma för temat mäns respektive kvinnors ätstörningar. De vanligaste är att ätstörningar beskrivs i de allmänna artiklarna. Det finns endast ett litet antal medicinska och statistiska artiklar där forskare och andra experter medverkar som aktörer och detta uppfattar jag som en brist i rapporteringen. Mediernas val av källor får betydelse för människors förståelse av olika fenomen och därmed för hela samhället. Forskare och experter har en förtroendegivande roll och presenterar forskningsresultat och viktig information för allmänheten, och borde därför få större utrymme som aktörer i rapporteringen om ätstörningar. En intressant iakttagelse är att männen är överrepresenterade i de medicinska och statistiska artiklarna med forskare och experter som aktörer trots att dessa utgör en liten del av materialet. En effekt av detta är att gestaltningen av männens ätstörningsproblem ger en högre grad av seriositet. Ett annat intressant resultat som stödjer denna tolkning är att artiklarna om mäns ätstörningar oftare förekommer i kultursektionen än i nöjes- och hälsosektionen, medan det motsatta gäller för artiklarna om kvinnors ätstörningar. Antagligen beror detta på att ätstörningar oftare kopplas samman med kvinnliga kändisar men sällan med manliga kändisar. Även innehållet i kulturartiklarna skiljer sig; artiklarna om mäns ätstörningsproblematik är betydligt mer konkret gestaltade medan kvinnorna framställs som offer för ätstörningsproblematiken. Sammantaget kan dessa iakttagelser tolkas som ett uttryck för männens makt och dominans på medieagendan.

En linje i mitt resultat är alltså att männen är överrepresenterade och att de är mest synliga i sektioner med högre grad av seriositet. En annan linje i mitt resultat är dock att gestaltningen av mäns ätstörningar generellt är ganska ytlig på så vis att den är mindre utredande och mindre problematiserande än gestaltningen av kvinnors ätstörningar, främst när det gäller lösningar. Detta är en brist i rapporteringen inte minst sett ur ett jämställdhetsperspektiv. Ätstörningar framställs ofta som ett kvinnligt problem. Här förstärks den traditionella normen av vad som bör vara manligt och kvinnligt. Denna gestaltning kan göra det svårt för männen att identifiera sig med sjukdomen och därmed motverka att fler män söker hjälp.

Ätstörningsproblematiken gestaltas sällan i de opinionsbildande artiklarna i mitt material. I de få artiklar där ätstörningar tas upp är männen överrepresenterade i förhållande till kvinnorna. I artiklarna med fokus på männen förekommer det i något enstaka fall en fördjupad diskussion ur t.ex. ett genusperspektiv. Innehållet i det opinionsbildande materialet är dock överlag entydigt och homogent. Det saknas fokus ur ett hälsoperspektiv och det saknas försök att införa ätstörningar som hälsorisk på dagordningen. Ätstörningsproblematiken gestaltas ofta som ett utseendeproblem och skönhetsproblem, men inte som ett hälsoproblem vilket medför att hälsorisen hamnar i periferin. När ätstörningar väl framställs som en hälsorisk i rapporteringen är det ofta som ett sekundärt problem, vilket kan få till följd att en ouppmärksam läsare missar detta. Tidigare forskning visar att skönhetsideal och exponeringen av dessa är en viktig bakomliggande orsak till ätstörningar och missnöjet med kroppen. Jag anser att fokuset i medierapporteringen kring ätstörningar behöver förskjutas från att handla om utseende och skönhet till att handla om hälsorisker, annars är risken att rapporteringen snarare förstärker problematiken än motverkar den.

En annan aspekt av förenklade texter som utmärks av ytlig information är att färre lösningar i artiklarna kring mäns ätstörningar innehåller färre diskussioner om hur problemen kan lösas. Ytlig information förekommer främst i medicinska och statistiska artiklar. Förenklade texter kan bero på att den tidspress journalisten är under inte ger honom/henne möjlighet att göra djupare efterforskning och att reflektera över implikationen i informationen. Detta skapar problem för läsaren, som själv måste tolka och förstå texten utan någon förklaring eller bedömning från journalistens sida. Både journalister och forskare eller andra experter har en viktig pedagogisk roll och ett ansvar för information om ätstörningar och för tydligheten i texten. Det är därför viktigt att journalistiken inte brister, särskilt i komplexa medicinska och statistiska texter där tolkningen är svårare än i ”vanliga” texter. För att förbättra kvalitén på dessa texter krävs en mer kommunikativ utmaning med större inslag av granskning och ett kritiskt ställningstagande.

Mediernas påverkanspotential på allmänheten är stor. Allmänheten anpassar sig lätt efter den bild av ätstörningar, hälsa och skönhet som medierna rapporterar och som upprätthålls av samhället. Medierna har möjlighet att bidra med viktig information till allmänheten, att tydliggöra hälsorisker och gestalta verklighet, vilket får en normativ verkan på våra föreställningar. Mäns ätstörningar beskrivs alltför sällan som ett hälsoproblem och

innehållet karaktäriseras av ytlighet och brist på diskussion. Det är därför viktigt att de möjligheter som finns som riskreducerande åtgärder i samband med ätstörningar gestaltas på ett förståeligt och informationsrikt sätt så att budskapen kan nå ut till en bred läsekrets. Detta även så att en långsiktig diskussion om konsekvenserna av ätstörningar kan utvecklas, istället för den kortsiktiga som syns i rapporteringen.

Förslag till vidare forskning

Min undersökning tyder på att mäns ätstörningar gestaltas relativt ytligt i svensk dagspress. Medieringen av ätstörningar bör studeras mer både för att det är ett demokratiskt problem och för att det är ett folkhälsoproblem. Förvisso har dagspressen stor makt inom alla nyhetsområden, men både innehåll och publik kan skilja sig åt i andra medier, såsom t.ex. TV, internet och populärpress. Det vore därför meningsfullt att utvidga undersökningsområdet med fler medier.

Intressant hade också varit att göra en liknande undersökning i ett annat europeiskt eller kanske utomeuropeiskt land, för att se om männen även där är överrepresenterade. I min undersökning finns det vissa begränsningar, bl.a. att jag valt att avgränsa mig till ätstörningarna anorexi och megarexi. Andra varianter av ätstörningssjukdomen, som t.ex. ortorexi eller bulimi hade kunnat studeras för att se om utfallet blivit annorlunda. Mina begränsningar har inte tillåtit en receptionsanalys. Hur mottagarna uppfattar presentationen av ätstörningar hade annars varit en intressant studie.

Referenslista

- Altheide, D.L. & Snow, R.P. (1979). *Media Logic*. Beverly Hills, CA. Sage.
- Angelfors, C. & Schömer, E. (red.) (2009). *En bok om genus: nyfikenhet, nytänkande, nytta*: Växjö University Press
- Andersen A.E, DiDomenico L. (1992). Diet vs. shape content of popular male and female magazines: A dose-response relationship to the incidence of eating disorders?. *International Journal of Eating Disorders*, vol 11: s. 283–7.
- Arvidson, P. (2000) Måste vi läsa metod. I Jarlbro, G. (red.) (2000) *Vilken metod är bäst – ingen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund. Studentlitteratur. (s. 12-29)
- Asp, K. (1986). *Mäktiga massmedier. Studier i politisk opinionsbildning*. Akademitlitteratur. Stockholm
- Bauman, Z. (2007). *Consuming life*. Cambridge. Polity
- Beauvoir de, S. (1986). *Det andra könet*. Nordstedt. Stockholm
- Bignell, J. (2002). *Media Semiotics: An Introduction*. Manchester. Manchester University Press
- Brannon, L. (2008). *Gender: psychological perspectives*. Boston, MA. London
- Butler, J. (2006). *Gender Trouble: feminism and the subversion of identity*. New York, London. Routledge
- Clinton D., & Norring, C. (red.) (2002). *Åtstörningar: bakgrund och aktuella behandlingsmetoder*. Stockholm. Natur och kultur
- Connell, R. (2009). *Gender in world perspective* Cambridge: Polity
- Dagspress; en tjänst från tidningsutgivarna. (elektronisk) Tillgänglig: <<http://verktyg.dagspress.se/yearlyCirculation>> (2010-04-19)
- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition (DSM-IV-TR), (2000) *American Psychiatric Association*. Washington D.C.
- Dutta, M.J. (2008). *Communicating health: a culture-centered approach*. Cambridge. Polity
- Ekström, M. & Larsson L. (red.) (2000). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund. Studentlitteratur.
- Featherstone, M, Hepworth M, Turner B.S. (1991). *The body. Social process and cultural theory*. London. Sage
- Featherstone, M.(1994). *Kultur, kropp och konsumtion*. Stockholm. Stenhag: B. Östlings. Symposium
- Featherstone. M. (2000). *Body modification*. London. Sage

- Fjordholm, H. (1985). Tillstånd/Handling. Om kvinnlig dramaturgi. *Filmhäftet* 1985/50
- Folkhälsorapport (2009) (elektronisk) Pdf.format. Tillgänglig:
< <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-71>> (2009-04-18)
- Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen (1993). *Ett liv av vikt: regeringsuppdrag om anorexi/bulimi*. Stockholm.
- Foucault, M. (1982). The Subject and Power. I Dreyfus, H. & Rabinow, P.(1982) *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics*. The Harvester press. University of Chicago (s. 208-226)
- Foucault, M. (1993). *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970*. Stehag: B. Östlings bokförlag Symposion. Stockholm
- Foucault, M. (2002) *Vetandets arkeologi*. Arkiv förlag. Lund
- Giddens, A. (2006). *Sociology*. Cambridge. Polity Press
- Giordano, S. (2006). *Understanding Eating Disorders Conceptual and Ethical Issues in the Treatment of Anorexia and Bulimia Nervosa*. Oxford: Oxford University Press (elektronisk)
Tillgänglig:
<<http://www.oxfordscholarship.com/ludwig.lub.lu.se/oso/public/content/philosophy/9780199269747/toc.html>> (2010-04-04)
- Goffman, E. (2001) *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Prisma. Stockholm
- Granskär, M. & Höglund Nielsen, B. (red.) (2008). *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Lund. Studentlitteratur.
- Hall, S. (2007). *Representation. Cultural representations and signifying practices*. London. Sage
- Hammarström, A. & Hensing, G. (2008). *Folkhälsofrågor ur ett genusperspektiv: arbetsmarknad, maskuliniteter, medikalisering och könsrelaterat våld* Östersund Statens folkhälsoinstitut.
- Hiller, A. (2000). *Manorexi: funderingar omkring någonting obegripligt*. Stockholm: A. Hiller
- Hitt, B. (1997). *Reverse anorexia in bodybuilders*. Vanderbilt University
- Hvitfeldt, H. (1989). *Nyheterna och verkligheten*. Göteborg, Journalisthögskolan. Göteborgs Universitet.
- Inch, R., & Merali, N. (2006). A Content Analysis of Popular Magazine Articles on Eating Disorders. *Eating Disorders*, vol:14, s.109–120

Jarlbro, G. (2004) *Mellan tonårstryckeri och prisvärda lådviner. En analys av pressens rapportering av alkohol första halvåret 1995, 1998 och 2003*. Lund: Lunds Universitet. (Media and Communication Studies, Research report 2004:1)

Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur

Jarlbro, G. (2004). *Hälsokommunikation – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur

Johannesson, K. (2006). *Disciplinen vi delar: En innehållsanalys av magisteruppsatser vid Bibliotekshögskolan i Borås*. Högskolan i Borås

Johansson, T. (1998). *Den skulpterade kroppen: gymkultur, friskvård och estetik*. Stockholm: Carlsson

Kalodner, C. R. (2003). *Too fat or too thin?: a reference guide to eating disorders*. Norwalk. Crown House

Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: an introduction to its methodology*. Thousand Oaks California. Sage

Kreps, G. L. (2001). *The evolution and advancement of health communication inquiry*. Communication yearbook nr. 24 s.231-253. Sage Publications, Inc. California

Kunskapscentrum för ätstörningar, en del av Centrum för psykiatrforskning Stockholm. (KÄTS) (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.atstorning.se/KATS/atstorningar_i_siffror.aspx> (2010-04-18)

Lips, H. (2008). *Sex and gender an introduction*. Radfors University.

McCombs, M. (2004.) *Setting the agenda: the mass media and public opinion*. Oxford. Polity

McCombs, M., Shaw, D. & Weaver, D. (1997). *Communication and Democracy: Exploring the Intellectual Frontiers in Agenda-Setting Theory*. London. Lawrence Erlbaum Associates.

Meurling, B. (red.)(2003). *Varför flickor? Ideal, självbilder och ätstörningar*. Lund. Studentlitteratur

Nordicom- Sverige, (2008) Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning. (elektronisk) Excel.format Tillgänglig:

<

http://www.nordicom.gu.se/?portal=mt&main=showSveStats.php&menu=menu_sve&me=7&media=Dagspress&type=media< (2010-05-14)

och <

http://www.nordicom.gu.se/?portal=mt&main=showSveStats.php&menu=menu_sve&me=7&media=Alla%20medier%20%28j%E4mf%F6rande%29&type=media< (2010-05-14)

Nordicom-Sverige Mediebarometern, (2009). (elektronisk) Pdf. Format Tillgänglig:

<

http://www.nordicom.gu.se/?portal=mt&main=info_publ2.php&ex=315&menu=menu_sve&me=8> (2010-05-14)

Nordmark, D. (1991). Dramaturgi. Nationalencyklopedin, band 5. Höganäs: Bra böcker.

Noelle-Neumann, E. (1993). *The Spiral of Silence*. Chicago. University of Chicago Press

O'Hara, S.K. & Clegg Smith, K. (2007). Presentation of eating disorders in the news media: What are the implications for patient diagnosis and treatment? *Patient Education and Counseling*, vol: 68:1, s. 43-51

Olson, M. S., Esco, M. R., Williford, H. (2009). Body Image Concerns in College-Aged Male Physical Education Students: A Descriptive Inquiry. *Physical Educator*, vol: 66:1

Palme, G. (leg. psykolog, leg. psykoterapeut.) Eu-medicinsk expert. (elektronisk) Tillgänglig:
><http://web4health.info/sv/answers/ed-other-incidence.htm>< (2010-05-07)

Patzer, G. L. (2006). *Why physically attractive people are more successful: the scientific explanation, social consequences, and ethical* Lewiston, N.Y. Edwin Mellen Press

Peixoto Labre, M. (2005) Burn fat, build muscle: a content analysis of Men's Health and Men's Fitness. *International Journal of Men's Health*, vol: 4,:2, s.187-200

Pope, H.G, Phillips, K.A, Olivardia, R. (2000). *The Adonis complex: the secret crisis of male body obsession*. New York: Free Press

Pope, H. G., Katz, D. L., & Hudson, J. 1. (1993). Anorexia nervosa and "reverse anorexia" among 108 male bodybuilders. *Comprehensive Psychiatry*, vol. 34:6, s.406-409

Rendell, J., Penner, B. & Borden, I., (2000). *Gender Space Architecture. An interdisciplinary introduction*. London, New York. Routledge

Revuelta G., Alonso I., Tomás, S., Guerrero, M. & Rohlfs, I. (2004). *Gender and health in the daily press*. Gac Sanit vol.18:1, s. 201-206.

Sandberg, H., (2004). *Medier och fetma: en analys av vikt*. Lund: Lunds Universitet

Sandberg, H.,(2005) Medier som arena för hälsokommunikation. *Nordicom Information*; vol:2:05; s.27–37

Schiavo, R., (2007). *Health Communication, from theory to practice*. San Fransisco. Jossey-Bass

Smeds, B. (2007). *Dramaturgi. Om strukturer I dramatik och sceniska verk- formens innehåll och innehållets former*. Dramatiska institutet

Smolak, L. & Thompson, J.K., (2009). *Body image, eating disorders, and obesity in youth: assessment, prevention, and treatment*. Washington, DC: American Psychological Association

Strömbäck, J., (1997). *Medielogik, demokratilogik, och det öppna samhällets villkor*. Härnösand. Mitthögskolan

Thomas, R.K. (2006) *Health Communication*. (elektronisk) Boston MA Springer science, Business media Inc. Pdf. Format. Tillgänglig:
< <http://www.springerlink.com/content/qj2586/>> (2010-04-17)

Watson, J. (2000). *Male bodies. Health, Culture and Identity*. Buckingham. Open University Press.

Ödeen, M. (2005). *Dramatiskt berättande. Om konsten att strukturera ett drama*. Carlsson. Stockholm

Östbye, H., Knapskog, K., Helland, K. & Larsen, L O. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. Trelleborg. Liber Ekonomi.

Tidningar

Aftonbladet (20010401) Sopranos- stjärnan: Jag ville ta mitt liv. Sundblom, Magnus

DN (19980325) Unga flickors skönhetsideal: Sjuåriga flickor bantar
Ståhlberg, Karin

DN(20060429) Anorexin tog nästan hans liv. Kantort, Jan

DN(20071116) Den tunna manskroppen har alltid varit ideal. Johannisson, Karin

DN (20080826) Överdriven sundhet kan leda till allvarlig sjukdom. Lagerfors, Johanna

Expressen (19921015) Kulan: Vad väger en mansgris?. Hancock, Michael

Expressen (20021113) Männen tränar sig sjuka. Allt fler drabbas av manlig anorexi.
Montgomery, Elisabeth

Expressen (20070314) Allt fler män drabbas av ätstörningar. Johansson, Gunnar

Expressen (20080911) Kräkningarna är ett manligt tabu. Hedlund, Donny

SvD (20020211) Allt fler män ätstörda. Andersson, Sofia

SvD (20020212) Kroppsidealet som stressar männen. Andersson, Sofia

Bilaga 1 Kodschema

1. Tidningsnamn 1. Aftonbladet 2. DN 3. Expressen 4. GP 5. SvD 6. Sydsvenskan
2. Antal tecken 1. Notis >1000 2. Medelstor 1-5000 3. Stor<5000
3. Typ av artikel 1. Opinionsbildande 2. Allmän nyhetsartikel
4. Typ av artikel uppdelat 1. Opinionsbildande; 1. Debatt
2. Allmän nyhetsartikel; 1. Generell 2. Statistik 3. Medicin
4. Personberättelse 5. Notis 6. Annat
4. Plats i tidningen 1. Ledare 2. Inrikes 3. Utrikes 4. Debatt 5. Sport 6. Nöje
7. Kultur 8. Hälsa 9. Insändare 10. Mat och dryck
11. Nyheter 12. Okänt
5. Aktörer 1. Personer med ätstörning 2. Journalist 3. Organisation/myndighet
4. Forskare 5. Annan expert 6. Medborgare
7. Kändis 8. Ej omnämnt
6. Omnämnda kön 1. Man 2. Kvinna 3. Man och kvinna 4. Kvinna och man
5. Omnämns ej
5. Bakomliggande orsaker 1. Media/skönhetsideal 2. Modeller/kändisar 3. Mobbning
4. Förhållande hemma 5. Relationer 6. Olika typer av trauma
7. Ärftligt 8. Sport/träning 9. Kosthållning/diet/preparat/doping
10. Fetma/övervikt/bantning 11. Annat beroende/preparat 12.
Homosexualitet 13. Depression 14. Annan sjukdom 15. Okänt
6. Följder av ätstörning 1. Själv mord 2. Depression 3. Självskadebeteende
4. Fetma/övervikt 5. Kriminalitet 6. Annat
beroende/droger/missbruk 7. Annan sjukdom 8. Omnämns ej
7. Lösningar/hjälp 1. Behandlingshem/behandling/samtal 2. Familj 3. Media
4. Politiker 5. Antidepressiva eller liknande 6. Mer
information/forskning 7. Omnämns ej 8. Övrigt
8. Typ av ätstörning 1. Anorexi 2. Megarexi 3. Omnämns ej

Bilaga 2 Tabeller

Tabell 1 Sökträffar män (antal)

Sökord	Aftonbladet	DN	Expressen	GP	SvD	Sydsvenskan	Presstext
Manlig anorexi	4	10	3	1	7	0	0
Manlig ätstörning	3	12	1	3	2	0	0
Manliga ätstörningar	21	12	4	3	16	4	0
Manliga kroppsideal	10	5	0	0	4	3	0
Männens hälsotrend	0	9	0	0	0	0	0
Ätstörningar hos män	25	47	5	3	12	38	0
Ätstörningar hos pojkar	8	15	3	5	5	4	0
Ätstörningar hos killar	21	12	1	1	14	9	0
Anorexia hos män	7	3	2	2	1	3	0
Anorexia hos pojkar	4	1	1	2	1	1	0
Anorexia hos killar	8	1	0	2	1	1	0
Megarexi	2	0	0	0	0	0	0
Männens ohälsa	5	588	0	15	6	11	0
Manligt kroppsideal	1	5	1	0	2	1	0
Anorexi	187	24	242	42	63	23	576
Ätstörningar	817	158	38	68	263	161	2209

Tabell 2 Sökträffar kvinnor (antal)

Sökord	Aftonbladet	DN	Expressen	GP	SvD	Sydsvenskan	Presstext
Kvinnlig	15	20	2	14	4	3	1

anorexi							
Kvinnlig ätstörning	3	22	2	15	0	0	0
Kvinnliga ätstörningar	44	22	8	15	21	7	0
Kvinnliga kroppsideal	9	2	1	0	5	3	0
Kvinnors hälsotrend	0	0	0	0	0	0	0
Ätstörningar hos kvinnor	58	19	15	2	27	18	5
Ätstörningar hos flickor	32	21	9	6	14	9	3
Ätstörningar hos tjejer	41	13	4	2	18	14	0
Anorexia hos kvinnor	22	5	2	6	5	3	0
Anorexia hos flickor	12	2	2	3	3	2	0
Anorexia hos tjejer	11	0	0	3	2	2	0
Kvinnors ohälsa	22	217	11	11	30	16	0
Kvinnligt kroppsideal	2	2	0	5	2	2	0

Tabell 3 Omnämnda kön

Omnämnda kön	N=	Antal i %
Man	19	10
Kvinna	91	45
Man och Kvinna	24	12
Kvinna och Man	35	18
Omnämns ej	31	15
Totalt	200	100

Tabell 4 Publicerade artiklar per tidning och år (i %)

Årtal	Aftonbladet	DN	Expressen	GP	SvD	Sydsvenskan	Totalt antal publicerade artiklar per år av det totala i %
1992	0	50	50	0	0	0	2
1993	0	100	0	0	0	0	0,5
1994	0	0	100	0	0	0	0,5
1995	0	100	0	0	0	0	1
1996	0	60	40	0	0	0	2,5
1997	0	33	67	0	0	0	1,5
1998	0	100	0	0	0	0	0,5
1999	0	100	0	0	0	0	0,5
2000	60	0	40	0	0	0	2,5
2001	67	0	22	0	0	11	4,5
2002	0	35	23	0	23	19	8,5
2003	8	15	47	0	15	15	6,5
2004	6	50	6	0	6	25	8
2005	6	28	11	39	0	11	9
2006	4	3	0	0	4	3	7
2007	9	32	23	23	13	0	11
2008	0	26	11	11	32	20	9,5
2009	25	11	8	22	17	17	18
2010	12	25	0	8	8	17	6
N=	32	54	37	23	27	27	200
Totalt antal per tidning i %	16	27	18,5	12	13,5	13,5	100

Tabell 7 Plats i tidningen vs omnämnda kön i %

Plats i tidningen	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per plats i tidningen av det totala i %
Ledare	0	0	20	0	80	100	2,5
Inrikes	4	12	46	19	19	100	13
Utrikes	0	0	100	0	0	100	1
Debatt	17	17	33	33	0	100	4
Sport	20	10	30	40	0	100	5
Insändare	10	15	42	22	11	100	9
Nöje	5	0	79	16	0	100	10
Mat och dryck	0	0	0	0	100	100	0,5
Nyheter	10	8	52	18	12	100	30
Kultur	30	20	20	10	20	100	5
Hälsa	5	5	50	20	20	100	10
Okänt	9	29	29	14	19	100	12
N=	19	24	91	35	31	200	

Tabell 8 Typ av ätstörning vs. Omnämnda kön

Typ av ätstörning	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per typ av ätstörning av det totala i %
Anorexia	6	8	51	23	12	100	71
Megarexi	7	86	0	7	0	100	7
Omnämns ej	9	14	36	7	34	100	22
N=	14	30	90	36	30	200	

Tabell 13 Bakomliggande orsaker vs. Omnämnda kön i %

Bakomliggande orsaker	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per bakomliggande orsaker av det totala i %
Media/skönhetsidel	8	16	36	29	11	100	34
Modeller/kändisar	0	8	84	0	8	100	6
Mobbning	0	33	0	33	34	100	1,5
Förhållande hemma	25	8	42	8	17	100	6
Olika typer av trauma	0	0	100	0	0	100	1
Ärftligt	0	20	40	40	0	100	2,5
Sport/träning	14	14	28	36	8	100	7
Kosthållning/diet/preparat/doping	0	12	76	0	12	100	4
Relationer	0	50	25	25	0	100	2
Homosexualitet	50	50	0	0	0	100	1
Depression	0	0	100	0	0	100	0,5
Fetma/övervikt/bantning	8	0	59	8	25	100	6
Annan sjukdom	0	20	20	0	60	100	2,5
Annat beroende/preparat	75	0	25	0	0	100	2
Okänt	8	4	54	11	23	100	23,5
N=	19	24	91	35	31	200	

Tabell 14 Följder av ätstörningar vs. Omnämnda kön i %

Följder med ätstörningar	Man	Man och kvinna	Kvinna	Kvinna och man	Omnämns ej	Totalt antal per kolumn i %	Totalt antal per följder av det totala i %
Själv mord	15	23	32	15	15	100	6,5
Depression	0	6	40	34	20	100	7,5
Självs kade beteende	8	0	69	15	8	100	6,5
Fetma/övervikt	0	17	33	33	17	100	3

Kriminalitet	100	0	0	0	0	100	0,5
Annat beroende/droger/missbruk	18	24	34	14	10	100	14,5
Annan sjukdom	5	14	45	18	18	100	11,5
Omnämns ej	9	9	50	16	16	100	50
N=	19	24	91	35	31	200	